

Literatūra

RAŠTIJA
MENAS
MOKSLAS

NR. 260

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XI METAI

A. STRAZDAS

BALTASIS MIESTELIS

Kažkur pietuose yra baltas miestelis, kuris vadinasi Šerman. Jis panašus į tūkstančius Amerikos miestelių, kurių visos gatvės eina tiesiomis linijomis ir ties kurių standartinėmis vitrinomis nuobodžiaudami stovinėja seniai. Pro tokius miestelius pravažiuodami jūs įsidėmite banką, bažnyčią ir senius. Paskui jūs jį užmirštate, nes jame taip paprasta, nuobodu ir beviltiška. Bet Šermano aš neužmiršau.

Po pusdienio kelionės autobuso kratymas pavertė mane visišku ligoniu. Peizažas ir aplinka suskilo į smulkias skeveldras. Nieko nebuvo pastovaus ir pilno. Miško krašteliu susiliejo su kalnagūbrio atbraila ir pastato veranda su automobilio stogu. Net žmonių nebuvo, bet tik atskirųjų sąnarių ir veidų mišinys. Viskas kito ir sukosi. Pastovus buvo tik virpėjimas, kuriame išnirdavo daiktų nuotrūpos. Toluomoje švytėjo pastatų krūvelės baltumas. Artėjo dar vienas miestelis.

Bet tuo metu užpakalinėje sėdynėje aš išgirdau ploną, pavargusio žmogaus balsą:
— Aštuoniolika metų nemačiau savo gimtojo Šermano.

Gaudydamas paskirus, virpėjimo suskaldytus, žodžius, aš suvokiau sakinio turinį ir po didelių pastangų sulipdžiau jo prasmę, kuri reiškė ilgesį ir džiaugsmą. Man pasidarė kažkodėl linksniau, kai patyriau, kad iš to, be paliovos besikartojančio, virpėjimo, iš tų žodžių skeveldrų galima sulipdyti visumą: ilgesį ir džiaugsmą. Ilgesys ir džiaugsmas tame virpėjime buvo kažkas pastovaus ir tatau buvo čia pat, užpakaly manęs. Bet aš grįžtelėjau ir pasijutau suklydęs. Seno, saulės nugairinto ir liūdno, veido akys buvo įsmigusios į langą ir nemirkčiojo. Nesiliaujęs autobuso kratymas ilgesio ir džiaugsmo visumą vėl perskėlė į dvi dalis. Antroji netrukus ėmė visiškai irti ir subyrėjo į dulkes. Liko tik ilgesys. "Kodėl jis liūdi, grįždamas namo?", klausiau pats savęs, "kodėl jis liūdi?" Ir tą savo žaidimą tęsdamas, aš galvojau apie džiaugsmą, kuris mane apimtų, grįžtant į laukus, kurie mane išaugino ir į gatves, kurios vaikyste skamba.

Bet tuo metu antrasis, kiek storesnis balsas atsakė pirmajam:

— Daug kas per tą laiką pasikeitė.

Aš grįžtelėjau ir į jį. Platus, putliomis žandenomis, veidas buvo paniręs ant krūtinės ir dvi akys žvelgė kažkur į pasuolę. Iš tų žodžių nieko nebuvo galima sulipdyti. Tai buvo tik skeveldros, kurios atitiko virpėjimui. Antrasis senis manęs nedomino. Visiškai.

— Žiūrėk, dar teismo rūmų neatstatė, — vėl tarė sugrįžėlio balsas.

— Aikštę įrengė toje vietoje.

Autobusas lėtino savo greitį ir ligi šiol suskilęsp eisažas nuostabu greičiu vėl formavosi į visumą, atgaudamas įprastą pavidalą. Dabar net pastangų nereikėjo dalytėms sunerti. Jos pačios suaugo. Mes slinkome didele aikšte, kurios cementinės plokštės rikiavosi tvarkingai ir sklandžiai. Aikštė buvo per didelė. "Anksčiau čia stovėjo teismo rūmai", pagalvojau, "o dabar joje kažko trūksta". Buvo baisiai gera vėl jausti harmoniją ir fantazijos atgyvimą.

— O tu žinai, kad Murphy nusižudė? — tarė storulio balsas.

13 AMŽIAUS RITERIS

(Iš Dr. V. Sruogienės spausdinamos Lietuvos istorijos)

ANTANAS VENYS

NERAMUS NERIMAS

Kur tik e'nu ir kur sustoju —
Ar namuose ar be namų,
Širdyje nerimą nešioju —
Nerimą didį neramų.

Po audrų ir jūros apimsta;
Žuvėdros ilsis prie krantų.
O mano nerimas vis miršta
Ir juokias neramiu juoku.

Gal tik paskutinę vasarą,
Kai visi linai nužydės,
Paliksiu aš žemę ir nerimą
Ir didelį skausmą širdies.
1953.

— Ką tu sakai? — nustebo sugrįžėlis.
— Į antrą ar trečią dieną po linčo, — tęsė pasakotojas. — Jis vis toks minkštakojis buvo. Tas negras jam vis vaidenosi. Miegoti negalėjo, nervai neišlaikė ir nusišovė.

— O toks smarkuolis buvo, — šyptelėjo sugrįžėlis.

— Taigi, — tęsė storulis, — pats pirmasis šaukė "padekite teismą, padekite teismą", pats pirmasis šoko prie negro ir išvilko gatvėn. O kai negra užmušė, tai Murphy pastiro, cha, cha, cha, — kvatojosi storulis.

Autobusas buvo jau sustojęs aikštės pakrašty. Užpakaly manęs sėdėję seniai, lėtai pakilo ir išėjo. Valandėlę juodu stovėjo šalia autobuso ir laukė lagaminų, kuriuos tempė iš bagažinės mažas, nuskurdęs, apskretusio veido, negras. Paskui juodu lėtai nukrypavo į šaligatvį ir sustojo ties galanterijos vitrina. Aplinkui buvo tuščia. Saulės nugairintoje aikštėje tviskėjo baltuma, kuri spigino akis.

Bet lyg iš narvo ištrūkusi mano vaizduotė buvo tokia judri, kad bematant ji užtvindė aikštę įtūžusiais vyrais. Nematoma minia šturmavo nematomus teismo rūmus. Iš baltų namukų į baltą aikštę bėgo vis daugiau žmonių ir jie šaukė: "Padeki-

ANDRIUS NORIMAS

BIČIULIS

Gavau aš tą šuniuką iš savo prieteliaus inžinieriaus, kuris buvo nepaprastas veislinių šunų mėgėjas. Nepasakysiu, kad aš būčiau labai mėgęs gyvulius, bet Andrékui pasiūlius Saint Bernard'ų veislės jauną šuniuką, susigundžiau šia retenybe, nes Lietuvoje ant pirštų galėjai suskaičiuoti tos veislės šunes.

Įpokavau šuniuką į kartono dėžę, palikęs orui įeiti angą, ir parsinešiau namo. Žmona abejingai truktelėjo pečiais, sakydama:

— Tai dabar pats ir bovykis. Aš laiko neturiu su šunimis vozotis.

— Bet pažiūrėk, koks puikus egzempliorius!

Atrišau dėžę ir paleidau ant virtuvės grindų rudai baltą, apskritą kamuolėlį. Vizgindamas uodegyte gyvuliukas ėmė uostinėti mano kojas, lyg susipažindamas kas čia toks jį nešė tamsioj dėžėj, pabaksnojo nosiuke virtuvės rakandus ir pamazgų kibirą. Staiga vidury virtuvės atsitūpė...

— Mesk lauk tą biauurybę! Pridergs visą butą! — suriko žmona.

Už šunelį išsiveidęs dėl tokio žodžio, stvėriau savo "dovaną", vėl įgrūdau į dėžę ir išnešiau į virtuvės prieangį, kur buvo sukraunamos mūsų malkos, maišai su bulvėmis ir kitokie nešvaresni daiktai. Iš tos pačios kartoninės dėžės padariau šuniukui guolį, paklojęs ant jos dugno vartotą maišą nuo bulvių. Dėžės kraštus apipiausčiau, kad šunelis lengviau galėtų joje įsitaisyti ir reikalui esan išilpti.

— Kokį gi vardą jam duosim? — paklausiau žmoną, grįžęs virtuvėn, jau užmiršęs buvusį įžeidimą.

— Kokį nori, tokį ir duok, bet geriau jo (Tąsa 2-me psl.)

te teismą, padekite teismą". Kažkas jau rioglinosi ant stogo ir netrukus pastato languose paisrodė liepsna. Už valandėlės tempė negra grūmodami vyrai. Minia bėgavo. Kiekvienas siekdavo mušti, bet pasiekdavo tik tie, kurie buvo arčiausia negro. Mušamasis pradžioje dangstėsi rankomis, bet minia jam sulaužė sąnarius ir negras susmūko, kaip maišas. Kažkas užkabino jam ant kaklo virvės kilpą ir negras lėtai kilo ant telefono stulpo. Kažkodėl tuo pačiu momentu, kai negras pakilo virš galvų, minia nurimo. Pasidarė nuostabiai tylu. Pakartojo kojos sukeliotosi į visas puses ir dar valandėlę pastovėjusi minia pradėjo skirstytis. Nueidami vyrai degėsi cigaretės. Šitai buvo kažkokiam filme. Šermane buvo kitaip.

— Važiuojam, — tarė šoferis. Lėtas motoro virpėjimas sudrebino langą. Negro kojos taip pat pradėjo drebėti. Ties vitrina stovį seniai traukė iš kišenių tabokines ir suko bankrutkas. Bet jų rankos virpėjo ir tabakas krito į grindinį. Negalėdamas susisukti cigaretės, sugrįžėlis ją numetė žemėn ir nusikeikė. Kažkas nusijuokė. Tai buvo senis, kuris užpakalinėje sėdynėje pasakojo apie Murphy nusižudymą. Jo kvatojimas suskilo į tūkstančius skeveldrų ir aš niekaip iš jų negalėjau sulipdyti visumos.

Balto miestelio namai nutoldami virpėjo ir visas peizažas iro. Daugiau nieko nebuvo, tik virpėjimas.

BIČIULIS

(Aukelta iš 1-mo psl.)

čia visai nebūtų!

Kiek pagalvojęs, nutariau duoti jam "Bičiulio" vardą, nes jis iš pat pirmos dienos buvo toks meilus, glaudus, kuone moteriškai lipšnus. Jo rūsvai-baltas kailėlis atrodė kaip pūkai — jaunų šuniukų kailis visada labai švelnus. Jo motina "Dina" buvo lygiai tokia pat marga, taigi, mano Bičiulis buvo šimtu procentų grynakraujis senbernaras! Tuo aš labai didžiavausi.

Kai parėjo iš darželio mano šešerių metų sūnelis Algis, jis labai džiaugėsi Bičiulio švelnumu, o kai jam pasakiau, jog senbernarai užauga beveik veršiuko didumo, jis dar labiau nudžiugo.

— Aš galėsiu į mokyklą joti ant Bičiulio! Ar jam nebus sunku?

— Ne, nebus, — atsakiau. — Bet kol jis užaugs toks didelis, tai tu taip pat būsi beveik vyras, didesnis ir sunkesnis, kaip dabar. Tada jis galės nešti tavo knygas, dantyse įsikandęs.

Taip Bičiulis įsikūrė mano namuose. Žmona vėliau buvo taip pat patenkinta, kad Bičiulis nuolat gulėdavo priėngyje arba kieme, taigi, neteršdavo kambarių, o ir maisto likučių nebereikėdavo nešti atmatų duobėn, nes Bičiulis su didžiausiu apetitu kasdien sudorodavo po didžiausį dubenį. Stengiausi jo nepaikinti, taigi, jis ėsdavo viską — ir duonos plutas ir sriubų likučius, bulves kopūstų lapus ir sukramtydavo net minkštesnius kaulus.

Praslinkus keliems mėnesiams, Bičiulis užaugo man jau iki kelių, o aš esu juk aukšto ūgio. Jo kailis kiek pasiurkštėjo ir aiškiai galima buvo atskirti baltame kailyje stambias rudas dėmes. Didelės, protingos, tarytum žmogaus, akys, nukarusios gauruotos ausys ir nuolat šaltai drėgna ir judanti juoda nosis bei linksmi vizginama lyg vėduokė uodega visada patikdavo mane, kai jam nešdavau ėsti.

Nutariau vasaros metu jo nelaikyti namuose. Iš kelių lentų sukaliau jam būdelę ir stipria grandine sujungiau jo apykaklę su jo nauju nameliu. Pirmomis dienomis Bičiulis cypė ir draskėsi, pajutęs nelaisvę. Nors gailėjausi jo, bet taip buvo geriau ne tik mūsų butui, kurį savo kūno kvapu bei slenkančiais plaukais jis pripildė, bet ir žmonėms, ateinantiems kartais į mūsų kiemą ir bijantiems Bičiulio, kuris, lakstydamas neprištas, savo dideliu ūgiu gąsdindavo juos.

Algis žaisdavo su šuniu kieme, dažnai bandydamas ant jo joti, ar stengdamasis pirštais išdurti Bičiulio juodas akis. Kartą mačiau, kaip Algis įkišo ligi alkūnės į Bičiulio gerklę savo ranką, matyt, dar pirštais grabaliuodamas viduje... Bičiulis cypė, muštėsi, kęsdamas skausmą ir kutenimą, bet kantriai vizgino uodegą. Juk galėjo suspausti galingais dantimis vaiko ranką ir... liktų Algis invalidas. Kai sudraudžiau sūnų ir jis ištraukė ranką, Bičiulis, linksmi vėtydamas uodegą, dideliu ir plačiu liežuviu aplaižė jo veidą ir, lyg kviesdamas žaisti, puldinėjo aplink jį, kartais trumpai amtelėdamas.

Kartą nusivedžiau Bičiulį maudyti į Panemunės paplūdimį. Pamatęs vandenį, jis šoko į Nemuną netoli kranto, garsiai lodamas, taškydamasis ir purtindamas nuo savo kailio lašus. Iškišęs raudoną liežuvį, jis, atrodė, juto tikrą malonumą maudytis, bėgioti tai į vandenį, tai vėl į krantą. Kada Algis įbrido giliau į vandenį, Bičiulis staiga puolė prie jo. Tada pirmą kartą įsiūkiniau, kad šuo nesimokęs gali plaukti. Atstumą ligi Algio jis būtinai turėjo nugaleti plaukdamas, nes bristi buvo per gilų. Praplaukęs prie vaiko, jis stvėrė jį dantimis už rankos ir iš visų jėgų tempė į krantą. Algis net išsigando ir ėmė rėkti, kol aš įsimaišiau į šį reikalą — nuginiau Bičiulį, o Algi už rankos išvedžiau iš vandens. Mačiau, kad, reikalui esant, mano senbernaras gali išgelbėti gyvybę. Nuo to laiko pra-

tinau jį iš vandens atnešti kokį pagalį ar kitą daiktą.

Kol Bičiulis žaisdavo su Algiu ar kitais kiemo vaikais, jis buvo linksmas ir ramus, bet likęs vienas, ypač dienos metu, jis liūdėdavo, cypdamas ir stengdamasis išsivaduoti iš savo retežio. Jau praėjo daugiau kaip metai nuo to laiko kai jį atsinešau. Vieną rytą radau kieme jo būdą tuščią... Grandinė buvo nutraukta ir liūdnei kabojo palaida. Bičiulis dingo. Kelias dienas neturėjau apie jį jokių žinių, net nežinodamas kur jo ieškoti.

Pagaliau vieną dieną suskambėjo telefonas. Kažkokia ponija, nupasakojusi, jog Šančiuose, karininkų rajone laksto senbernarų veislės šuo, esąs labai perkritęs, matyt, išbadėjęs. Ji iš pasigailėjimo davusi jam kaulų, tai dabar šuo nuolat apie jį butą ir sukinėjasi. Girdėjusi, kad aš turįs tokį šunį, tai paskambinusi pasiteirauti, ar man nepabėgęs mano šuo.

Padėkojęs poniai, greit apsirengiau (jau buvo rudens metas) ir, pasiėmęs Bičiulio apykaklio šikšnelę, nuvažiavau į Šančius. Artindamasis prie karinių pastatų, galvojau: "Nejau jam įgriso jo nelaisvė? Matyt jis nori laisvai lakstyti... Bet tam aš neturiu galimybių — be manęs jo niekas neprižiūrės, o į tarnybą jį imtis neįmanoma".

Šlamėdamas nukritusių lapų krūvomis, priėjau karininkų butų rajoną. Ieškodamas akimis pažįstamo šunies vaizdo, išeidamas iš už kažkokio sandėlio kertės, staiga tolumoje pamačiau baltai-rudą, įkritusiais šonais savo Bičiulį.

— Bičiuli! — pašaukiau negarsiai, tačiau jis išgirdo, pakėlė galvą ir sekundę klausėsi. Pamatęs mane, kaip strėlė šovė į mano pusę. Priguldamas prie žemės, lėkė jis, iškišęs liežuvį.

— Bičiuli, pabėgėli mano...

Staiga Bičiulis, atsiradęs nuo manęs už kelių žingsnių, sustojo, prigulė prie žemės ir, lyg atleidimo prašydamas, žiūrėjo gailiu žvilgsniu ir vizgino uodegą. Visas krutėjo, judėjo nekantrumu prisiartinti prie manęs, bet... bijojo ir laukė meilauš žodžio.

— Eikš čia, Bičiuli!

Šliauždamas pilvu, nedrįsdamas pažvelgti man į akis, Bičiulis vis artinosi prie manęs. Kai aš vienu momentu ištiesiau ranką, jis staigiai šoko šalin, lyg bijodamas smūgio.

— Vargšas paklydėlis... Ko gi bijai? Aš atėjau tave atsiimti, eikš!

Už nugaros paslėpęs laikiau jo apykaklę, kurio jis, matyt, bijojo. Tačiau jo prieraišumas, pagaliau nugalėjo — jis jau laižė mano batus. Greitu judesiu atsargiai prisegiau prie jo apykaklio šikšnelę ir... pasijutau Bičiulio veržliai tempiamas pirmyn. Jis pajuto, kad grįžta į namus, kurių buvo jau pasiilgęs! Garsiai alsuodamas, iškišęs liežuvį, dažnai springdamas nuo veržiančio jo gerklę įtempto apykaklio, jis visą laiką tempė mane namų link. Didelis it veršis, jis turėjo jėgų ir energijos daug daugiau už mane. Pasiduodamas jo veržlumui, bėgte bėgau paskui jį, stengdamasis išlaikyti rankose šikšnelę.

Per Panemunės tiltą, pakrantės žvyru jis vedė mane namo savu keliu. Kiek tik bandžiau jį sulaikyti — vis nesisekė. Nė minutei jis nesustojo!

Pagaliau visas šlapias nuo prakaito ir uždusęs, atsiradau prie namų. Vėl prirakinau Bičiulį prie jo būdos. O, koks cypimas ir protarpiais net staigimas kilo kieme! Apie dvi valandas jis daužėsi, norėdamas nutraukti grandinę, skiriančią jį nuo laisvo pasaulio!

* * *

Neužilgo ne tik Bičiulis, bet ir visas mūsų kraštas draskėsi nepakeliamo sovietinio režimo retežiuose. Turėjau bėgti iš sostinės į provinciją, kur pas tolimus gimines kaimė prisiglaudžiau, o šeima išsidangino pas

žmonos gimines. Bičiulį pasiėmiau su savim, širdyje tikėdamas, jog kaime jis bus man naudingas savo uosle ir šunišku jūtimu.

Troboje nieko nebuvo. Tik už lango stūgavo vėjas, daužydamas kažkur palaidą langinę. Kažką rašiau. Bičiulis ramiai snaudė prie mano kojų. Ypač čia, kaime, jis nė žingsnio nuo manęs nesitraukė, matyt, jausdamas, kad dabar aš turiu daug daugiau laiko jam, o ne tarnybai ir šeimai. Be to, jis čia turėjo pilną laisvę, ir net nakčiai nebuvo pririšamas. Prie manęs jis taip prisirišo, jog slankiojo paskui mane su kiekvienu mano pajudėjimu.

Staiga Bičiulis pakėlė galvą, pasišiaušė ir ėmė urgėti. Netrukus ir aš išgirdau lauke neaiškius garsus ir vėliau brazdėjimą prie durų.

— Kas ten? — sušukau, o Bičiulis ėmė piktai loti. Nutildžiau jį.

Į trobą įėjo du. Vienas su raudona žvaigžde, kitas su išdaviko širdimi. Abu ginkluoti. Per akimirką supratau, kad būsiu suimtas.

— Ar tamsta esi Kovaitis? — paklausė lietuvis.

— Taip, aš.

— Pasiimk reikalingiausius daiktus. Eisi su mumis. Duodam penkas minutes laiko.

— Kur? — paklausiau aš, pats suprasdamas to klausimo nereikalingumą. Gaūdai apie suimamus ir vežamus nežinion tautiečius mane jau buvo pasiekę.

— Greičiau! — rusiškai suriko kitas, o Bičiulis jam atsakė piktų lojimu. Jo kailis buvo pašiauštas, akys piktos, o kūnas nuolat reagavo į kiekvieną atėjūnų judesį.

— Nusiramink, Bičiuli... — tariu aš, ir mano akys susitiko su gyvulio akimis. Matyt, Bičiulis išskaitė mano žvilgsnyje beviltiškumą, nusiminimą, o gal pajuto, jog man gresia didelis pavojus. Jis gailiai su-cypė ir pavizgino uodegą.

— Aš pasiruošęs. — Tariu budeliams, paėmęs tik kepurę ir apsiaustą.

Juodu parodė duris. Lietuvis prieky, o rusas su naganu užpakaly.

Kai atsiradome nakties tamsoje už durų, Bičiulis, iššokęs paskui mus laukan, apmąudingai lojo ir puldinėjo aplink, springdamas pykčiu. Staiga man kilo mintis, kurią žaibo greitumu įvykdžiau.

— Bičiuli — imk!..

Kartoti nereikėjo. Bičiulis, iki šiol laikęs ir tramdęs savo įsiutimą po mano sudraudimo, gavęs įsakymą, puolė rusą, kuris keikdamasis nuo jo gynėsi.

Nieko nelaukdamas, kaip stirna šoviau per žemutę tvorą, paskui per nedidelį daržą tiesiai paupin, kur gausūs medžiai ir lazdynai tuoj apglėbė mane ir, kartu su tamsiąja naktimi, globojo iki pat laimingos pabaigos.

Dar brisdamas upeliu, kad paslėpčiau pėdsakus, išgirdau sodyboje šūvius. Supratau, kad mano mielo Bičiulio nebėra...

Ir dabar, dažnai atsimindamas savo laimingą gyvenimo žvaigždę, kuri įvairiuose pavojuose vedė mane saugiausiu keliu, su giliu dėkingumu ir gailesčiu pagalvoju apie savo buvusį puikų gyvulį, kuris pasirodė kilnesnis ir protingesnis už daugelį būtybių, kurios vadinamos žmonėmis...

PETRAS ŠIRVOKAS

Nauja Juozo Švaisto knyga

230 psl. įdomiausių lietuviškų nuotykių.

Kaina \$2.00. Kreiptis į

NAUJIENAS, 1739 S. Halsted St.

CHICAGO 8, ILLINOIS

EUGENIJUS ONEGINAS

Eiliuotas romanas

Vertė STEPAS VAZBYS

Vinco Krėvės-Mickevičiaus
Šviesiam Prisiminimui

(Tęsinys)

XI

Čia pasirodyt įdomiu,
Juokais nustebint nekaltumą,
Išgąsdinti ryžtu baisiu
Ar pakutenti jos smalsumą.
Pagaut akimirką laimuzės
Ir prietarus drovios mergužės
Protu ir aistra tuoj sujaukt.
Čia netikėtoms meilės laukt.
Pasiklausyt vaitojant širdį,
Išgaut išpažinimą irgi.
Įkaitinus taip meilę štai,
Laukt pasimatymo karštai
Ir tam, kad nuošalioj vietelėj
Pamokslą paskaityt mergelei.

XII

Užgrūdintas jis nepabunga
Prisiekusių kokečių jungo
Ir su varžovais kautis pučias.
Iš kelio šalina tuos ponus,
Paleidęs žodžių skorpionus,
Įvaręs į intrigų bučius.
Bet jūs, tėvai, nesusikovėt,
Su juo draugaujat po senovei:
Ir tu, vyreli pastabus,
Foblazo mokinyš gabus,
Ir tu, raganešy didingas,
Patenkintas savim, žmona
Ir édalu — tau to gana.

XIII-XIV

XV

Jis, būdavo, dar lovoj vartos.
Kas ten baltuoja?.. A... laiškai.
Nejau vėl kviečia?.. Taip. Iš karto
Trys šeimos laukia būtinai.
Ten balius, va, ir vakarėlis.
Kur nukeliaus mūsų lepūnėlis?..
Ką pasirinksi?.. Ar ne vistiek.
Visur nespėsi, nors ir lėk.
Tuo tarpu baigęs tualetą
Ir užsidėjęs Bolivarą*)
Jis jau važiuoja link bulvaro.
Ten vaikštinėja sau iš lėto
Erdvės platybėj, kol bregetas
Suskambina. Jau metas. Pietūs.

*) Skrybėlė a la Bolivar.

XVI

Jau temsta. Šildo rogės kojas.
"Pirmyn, žirgai!" Vežėjas suka.
Branži apikaklė šerkšnojas.
Gatvės opalo rūkas supa.
Štai ir Talon. Žibintai šviečia.
Puoton Kaverinas jau kviečia.
Šampano kamščiai tinką trupina,
Jaunystė kelia taurę kupiną,
Šnerves gi erzina pasrūvęs
Kraujais roast-beef'as, triuflės da,
Virtuvės galų*) pažiba,
Pyragas Strasburgo įkliūvęs
Tarp sūrio Limburgo garsaus
Ir ananaso nuostabaus.

*) Prancūzų.

XVII

Dar būtų galima prisėsti,
Kotletų padažą atskiesti.
Bet primena tas pats bregetas:
Aure, prasideda baletas.
Rūstus teatro patarėjas,
Žavių artistų dar gerbėjas,
Kulisių vis garbės pilietis,
Jau pluša, skuba susirietęs
Baletan mūsų dabita.

Ten bus pašiept kam entrechat*),
Apjuokti Fedrą, Kleopatrą.
Ten, laisvei plintant po teatrą,
Moinai dažnas tam tik ploja,
Kad pastebi kiti, žinojo.

*) Suolis.

XVIII

Šalie stebuklų! Kitados
Kniažninas džiūgino žiūrovus,
Furorą kelė rūmuos' šiuos'
Satyros geliančios atstovas
Fonvizinas. Gi Ozerovas,
Semionova jaunutė irgi
Gerai prijuokdinę, privirkdę
Žavėjo burtais tiek žiūrovų.
Čia pat Kornelijaus didybę
Ir savo talento galybę
Kateninas svariai parodė.
Čia pat komedija parodiją
Vėl Šachovskoj mums atvaizdavo.
Didlo laurus čia pelnė savo.
Čia pat, čia pat šventyklos sienos'
Jaunystės mano tirpo dienos.

XIX

Nūn kas jus, kur o, deivės mano?..
Išgirskit mano balsą vėlek.
Gal, liko jūs' vien baugios vėlės?..
Vilioja kitos melomaną...
Ar teks išgirsti jūsų chorus,
Žavėtis šuoliais Terpsichoros?..
O gal, paklaidžiojęs po sceną,
Jau žvilgsnis nieko neberas,
Neras aplinkui, ne pirmiena
Man žiovuliu malšint dūmas.
Ir sėdžiu ašei abejingas,
Linksmybės kurčias ir mąstau —
Nėra jau praeities žavingos,
Nūn ji ryškesnė da labiau.

XX

Teatras užia prigužėjęs,
Juoduoja parteris ir ložės.
Lubosna dvelkia šaltas vėjas.
Ramiai! Tai rampa atsivožus.
Minios undinių apsupta,
Kaip debesis laki, liekna
Istomina jau ima šokti.
Iš fizikos juk pasijuokti
Ją žiūrint galima. Kaip pūkas,
Eolo pūčiamas, padūkus
Lengvai atsiplėšia nuo žemės,
Nematomais sparnais lyg remias,
Vėl leidžias, sukas voveraitė,
Grindų ar nepragrėš kurpaitė?!

XXI

Katučiai... Eina mūsų herojus
Tarp kėdžių lipdamas ant kojų
Ir spėja, kol pasiekia vietą,
Damas apžvelgti pro lornetą.
Deja, nei rūbo, nei veidelio
Kiek įdomesnio rast negali,
Ir nuotaika gera prapuola.
Draugus pasveikinęs iš tolo,
Pro žiovulį žvelgt scenon teikias
Ir mintyse sau šitaip keikias:
"Gana... Pakeist visus, atrodo,
Jau laikas... Ach, kaip nusibodo!
Baletas vertas ko iš viso!
Man pats Didlo jau tiek įgriso*).

XXII

Dar scenoj švaistėsi velniai,
Žalčiai, amūrai, slibinai,
Dar nebaigę žiūrovai bliauti,
Čežėti, kosėti, plot, triukšmauti.
Dar šviesos trykšta tiek lauke,
Tiek veidrodžių pilnam foyer.
Ant kailinių tarnai dar snaudžia,
Sapnus nesudėtingus audžia.
Dar apie laužą tripinėja
Sušalę šmėklos — tai vežėjai,
Pajuokdami savuosius ponus,

*) Nusivylimo brožas, Child Haroldui būdingas.
Didlo baletas pilnas vaizduotės ir nepaprasto grožio.
Net vienas mūsų romantizmo poetas rasdavo jame
daugiau poezijos, negu visoj prancūzų literatūroj.
(Puškino pastaba).

Begaudančius teatro monus.
O jau Oneginas išspruko
Ir leidžiasi namo pro rūką.

XXIII

Nūn žvelkime į kabinetą,
Kur mūsų vikrusis chameleonas
Stropiai vis keičia tualetą,
Kaip reikalauja mados tonas.
Kokių nėra ten prašmatnybių,
Atplaukusių iš tiek tolybių —
Iš Londono (jis jų negaili
Už mišką, lašinius ir kailį),
Ar iš Paryžiaus, kur pirklys
Išalkęs pelno, lyg ryklys,
Gražiausius daiktus jums pasiūlo
Žaidimams, prabangai ar aistrai.
Jūs viską perkate, net keista.
Toksai išminčiaus, madų šulo
Ir filosofo židinis,
Nors aštuoniolikmetis buvo jis.

XXIV

Štai Caregrado pypkės gintarinės,
Statulos farforo ir žalvarinės
O krištolo bonkučių kvepalai
Jums žadą atima visai.
Dantims, nagams slaugyt čia kraitis —
Kiek visokiausių šepetukų,
Pjūklelių plieno, kiek čia šukų
Ir tiesios, kreivos, va, žirklaitės.
Stebėtis reikia, kaip Rousseau,
Kai Grimas išdidus ties juo
Nagus valydavęs rimtai,
Iš apmaudo tuoj ėmęs kaist.
Gynėjas laisvės iškalbus
Tą sykį buvo atžangus.

XXV

Dalykas bergždžias plaukt prieš srovę.
Juk paprotys svarus, kaip šlovė.
Tat būti galima kartu
(Tūlam atrodo tai kartu)
Rimtam ir blizginti nagus.
Šmeižtams Oneginas jautrus,
Lyg čaadajevus, pedantas
Net rengdamasis, juk jis frantas.
Ties veidrodžiu ilgiausiai tampos
Ir, tarsi vaidila prie rampos,
Mums primena stačiai Venerą,
Kai vyro rūbais į premjerą
Ar kaukių baliun drožia ji,
Kur laukia visos ir visi.

XXVI

Kol baliuj, kaip Venera, dūksta,
Jo aprašysiu tualetą.
Deja, savų man žodžių trūksta.
Sakysim, fraką ar žiletą
Kaip rusiškai man pavadinti?
Prikšti galite man šaržą,
Kai skolinuos iš kito daržo
Žodelį savo leksikonui.
Atleiskit, mano ponios, ponai.
Gal būt ir aš mados auka.
Nors savintis aš ši ar tą
Iš Akademinio žodyno
Stengiaus ir stengsiuos vėlei —
Gan svetimybių prisivėlė.
Nė vien tai kalbininkai žino.

XXVII

Verčiau tą temą ne rytoj
Panagrinėsim kitą kartą.
Jau mūsų Oneginas už vartų.
Greičiau! Jį pasivysim tuoj.
Su keleta arklių pro šalį
Namų susnūdusių važiuoja.
Iš kelio! Traukiasi sušalę
Reti praeiviai išsižioję.
Linksmi karietos žiburiai
Vaivorykste nudažo sniegą.
Tpru! Stok. Nurimsta skambalai.
Ramovės namas dar nemiega.
Ten šokiai drebina grindis,
Viduj ten praslenka šešėliai.
Žmonių nutrūkstanti grandis —
Keistuoliai, damos jau išlėję.

(Bus daugiau)

STUDENTŲ DIENOS

REDAGUOJA REDAKCINĖ KOLEGLJA:

L. Sabaliūnas, L. Širmulytė ir J. Šmulskštys

Redakcijos adresas: J. ŠMULKŠTYS,
806 W. Green St., Urbana, Ill.

LIŪTAS GRINIUS

APIE PROPAGANDĄ

Vyt. Šliupas "S. D." 3 nr. kečia mintį, kad Liet. Stud. Sąj. JAV turėtų steigti propagandinį skyrių aprūpinantį leidiniais, filmomis, paveikslais, dailės eksponatais ir kt. mūsų studentus, ruošiančius parodas savose mokyklose.

Džiaugiuos, kad Vyt. Šliupas tai priminė, tačiau noriu pabrėžti, kad mintis nėra nauja; netgi jau vykdyti buvus pradėta:

1951 metų pradžioje (bene kovo mėn.) kilnojamos parodos kitataučiams mintis buvo svarstyta Korp! Vytis Čikagos skyriaus sueigoje, kuri pavedė man sudaryti paruošiamųjų darbų komisiją. 1951.IX.29 pradedamo darbo nutarė prisidėti ir Čikagos Lietuvių Studentų Draugija. Abi organizacijos buvo pasižadėjusios darbą paremti finansais ir pritarė kitų vienetų pritraukimui. Komisijos nariais buvo: L. Grinius, D. Šatas, A. Martišiūnienė, L. Klimas, D. Puronaitė. Įvairių aplinkybių pasėkoje šis sąstatas nepajėgė parodyti darbinumo ir 1952.III.22 įgaliojimus gražinau Korp! Vytis skyriaus valdybai naujai komisijai sudaryti. Deja, tuo šis gražus užsimojimas baigėsi.

Aprėžto masto propagandinis darbas iš seno dirbamas Lietuvos Vyčių organizacijos. Lietuvių Universiteto Klubas (LUC) prieš kelis metus ėmėsi lietuviškų eksponatų rinkimo parodomis. Anądien ir Liet. Stud. Sąj. JAV pradėjo leisti informacinį leidinį anglų kalba. Korp! Vytis taip pat, kaip matyt, jau buvo užsiangažavusi. Natūralu, tad, kad tokiam dideliui darbiui atlikti galima laukti platesnės jaunimo talkos; jeigu tik vėl iniciatoriai rastųsi. Mano patirtimi galima laukti talkos medžiagos duomenų formoje taipgi iš vyresnių asmenų ir įvairių profesinių liet. organizacijų. Gal net medžiagos paruošimo darbas juodraštyje tokioms galimas būtų pavesti, suskirsčius jį įvairiomis sritimis. Vienok, atrodo, kad jaunimui tenka sunkiausia našta: pati organizacija ir iniciatyvos reiškimas, finansų parūpinimas, medžiagos apipavidalinimas. Lietuvių Studentų Sąjungai todėl tiktu pamėginti.

Šiomis pastabomis tenoriu besidomintiems perduoti šio-kią tokią patirtį, gal kokį planelį pradžia duoti ir, tarsi paskatinti, gražios minties neužmirsti.

Veiksmingiausia propaganda universitetuose galima tik vaizdiniu būdu, kuris pagauna lankytojų dėmesį ir lengva for-

ma patiekia stipriai veikiančios medžiagos. Šiai paskirčiai tinkančios priemonės yra:

- Įvairių reprodukcijų paroda,
- Kraštovaizdžių ir architektūros paveikslai,
- Žemėlapiai, diagramos, statistinės žinios paveikslų formoje,
- Informaciniai leidiniai anglų kalba,
- Paskaitos, kviečiant preleventus arba patiems naudojantis paruošta medžiaga,
- Suvenyrų ir leidinių, fotografijų pardavimas.

Medžiagos pasirinkimas gali būti labai platus, paliečias kuone visas Lietuvos ir lietuvių gyvenimo sritis. Idealu būtų jeigu viskas galima būtų įtalpinti. Darbo didumas tačiau siūlytų parodos medžiagos ruošimą suskirstyti etapais idant bent ilgainiui didžiuma tilptų. Iš paliestinių sričių ir įtrauktinų eksponatų suminėta:

1. drožiniai, 2. audiniai, 3. rūbai, 4. papuošalai (ypač gintaras), 5. odos dirbiniai, 6. muzikos instrumentai, 7. ūkio padargų reprodukcijos, sodybų replikos ir pan.

1. gamtovaizdžiai, 2. senoji ir naujoji architektūra, 3. urbanistika.

C. Tai būtų pati plačiausia parodos dalis, susidedanti iš kuone visas sritis liečiančios medžiagos, sutalpintos ant pakankamo dydžio kartono lentų su fotografijomis, žemėlapiams, diagramomis ir kt. Kas nušviestina?

1. Geografija, klimatologija, augmenija, gyvūnija, t. y. Lietuvos fizinė geografija, taip pat geologija.

2. Istorija: politinė L. istorija, liet. tautos paplitimas, kalbos paplitimas, kultūros istorija. Poskyriais įtrauktina: tautinis atgimimas, Nepr. Lietuvos gyvenimas, okupacijos, martirologija, tremtis emigracija.

3. Edukacija: liet. švietimo pastangos, studentai užsieniuose, profesūra užsienio univ., mokyklų skaičius Lietuvoje, jų dydis, sritys ir pan. Tremtis ir emigracija.

4. Tarptautinė padėtis istorijos bėgyje.

5. Religija, religinė tolerancija istorinėje Lietuvoje.

6. Sportas: pasiekti rekordai, liet. sportininkai mūsųose ir kitų valstybių vardu.

D. Šalia turimų leidinių gal būt vertėtų patiems parodos ruošėjams paruošti Lietuvą liečiančių žinių konspektą tar-

4 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, JANUARY 22, 1955

naujantį ne tik vadovu parodai, bet ir ateities informacijai.

E. Parodos rengėjai galėtų paruošti net visą ciklą paskaitų įvairiomis sritimis, kurios tarnautų vadovu studentams kaip medžiaga. Tai galėtų būti papildyta nejudamais paveikslais kad ir iš pačios parodos eksponatų. Arba net visa paro-

VIDMANTAS VARIAKOJIS

ILLINOIS UNIVERSITETAS

(Santrauka rašinio, skaityto Korp! Vytis Urbanos skyriaus sueigoje)

Vieną 1868 metų kovo mėnesio rytą regentas John Milton Gregory su dviem kitais inžinieriais ir penkiasdešimt studentų susirinko pirmą sykį paskaitoms. Tą dieną buvo įsteigtas ir atidarytas Illinois Industrinis Universitetas. Tuo laiku universitetą sudarė tik tai vienas penkių aukštų mūrinis pastatas su baltomis kolonomis šiaurinėje pusėje ir baltu bokšteliu ant stogo. Savo išvaizda jis šiek tiek priminė dabartinį Illini-Union pastatą; buvo pastatytas laukuose, niūrioje ir tuščioje vietoje — viduryje tarp Champaign ir Urbanos miestukų. Taip gimė vienas iš geresniųjų Amerikoje universitetų.

Pati universiteto pradžia, kiek yra žinoma, buvo prieš 150 metų, kai buvo pradėdama galvoti apie valstybinio universiteto ar agrikulturnos mokyklos įsteigimą Illinois valstybėje. Universitetas savo žemes gavo — kaip ir kiekvienos valstybės valdiški universitetai — 1862 metais. Po penkerių metų mokykla gavo veikimo teises ir pasivadino Illinois Industrinio Universiteto vardu. 1885 metais, po ilgų diskusijų, vardas buvo pakeistas į dabartinį "University of Illinois".

Tuo laiku į universitetą buvo priimami ir tie studentai, kurie turėjo tik pradžios mokyklos baigimo liudijimą. Mokslo lygis buvo labai žemas; žmonės dar vis jautė ūkinę depresiją ir daug susidomėjimo universitetu neparodė. Po poros metų mokslo lygis šiek tiek pakilo ir, norint į universitetą įstoti, reikėjo jau vienu metų specialaus pasiruošimo. Pats universitetas turėjo kelis fakultetus, kaip agrikulturnos, politechnikos, chemijos, prekybos, literatūros. Iš jų svarbiausias buvo agrikulturnos fakultetas; turėjo daugiausia studentų, nes dauguma jų buvo ūkininkų vaikai. Už mokslą buvo mokama tik dešimt dolerių, tačiau visi po kelias valandas turėjo dirbti universiteto ūkiuose. Atėjo geresni laikai, studentams nebereikėjo

da galėtų būti vėliau sutraukta į tokius paveikslus ir demonstruojama programos vietoje.

F. suvenyrai ir leidiniai duotų ne vien tik patogų pajamų šaltinį, bet drauge tarnautų didesnei propagandai.

Neabejoju, kad keliamos minties vykdytojai ilgainiui pajėgtų surinkti tiek stipriai dokumentuotos medžiagos ir ją pajėgtų apipavidalinti taip, kad nebūtų gėda ją rodyti pačiai rimčiausiai kitataučių publikai. Medžiagos paklausa tuomet toli gražu išeitų už mūsų pačių studentų rėmų ir darbo vykdytojai būtų užpildę jau seniai jaučiamą spragą propagandiniam darbe.

dirbti ūkiuose, ir pats universitetas, atsistojęs ant tvirtų kojų, pradėjo pralenkinti kaimynines mokslo įstaigas.

1894 metais Illinois un-tas pirmas Amerikoje įsteigė architektūros fakultetą, 1896 metais botanikos laboratoriją ir 1897 m. pirmąją knygyną vedėjų mokyklą. Universitetas turi 340 milijonų voltų beta-troną, kuris yra vartojamas kosminių spindulių efekto sudarymui; kiti du mažesni beta-tronai yra naudojami tyrinėjimo tikslams. Jų pagalba buvo tyrinėjamos radioaktyvios žuvys, kurios buvo užkrėstos vandenilio bombos sprogdinimo metu. Iš kitų įdomesnių įrengimų pažymėtini taip vadinami "elektroniniai smegeyns", žinomi "Illiac" vardu. Universitetas turi dvi nuosavas radijo stotis ir planuojama įsigyti televizijos stotis.

Šiuo metu universitete studijuoja apie 23,000 studentų, kurių nors ir mažą dalį sudaro lietuviai.

Daugumai tremtinių apsistojus Chicagoje, jau 1948-1949 metais pirmieji lietuviai studentai stoja į Navy Pier — Illinois universiteto dalį Chicagoje. 1950-1951 m. un-to knygose randame įrašytus septynis lietuvius studentus. Lietuvių veikla universitete ėmė gyvėti. 1951 m. buvo suorganizuotas Navy Pier lietuvių studentų klubas, gavęs iš universiteto vadovybės leidimą veikti universiteto ribose. Dviejų metų bėgyje dauguma studentų persikėlė į Urbaną testuoti savo studijų.

Studijuojama daugiausia inžinerija. Toliau seka architektūra, prekybos mokslai, chemija, fizika, kūno kultūra, politiniai mokslai ir filosofija. Pavarčius mokslo garbės korporacijų sąrašus, galima rasti nemažą lietuviškų pavardžių. 1954 m. su daktaro laipsniu agrikulturnoje iš universiteto išėjo pirmas lietuvis, baigęs studijas Jungtinėse Valstybėse.

Amerikiečių tarpe lietuviai atstovaujami kiekvienais me-

(Tęsinys 5 psl.)

Atostogos ant slidžių

Trečiosios Kalėdų dienos rytą lijo, tačiau iš Čikagos pajudėjo keli automobiliai su važiuojančiais slidinėjimais. Tai Akademikai Skautai, senjoro V. Černiaus pasakojimų ir entuziazmo sužavėti, lietui lyjant, iškeliaavo į šiaurinę Michigan'ą — Mesick. Nuotaika puiki, stovykliška, gi oras irgi priminė liepos pradžią, kai važiuojome Kanadon.

Važiuojant šiaurėn, perspektyvos slidinėti vis gerėja: kai kur jau matosi sniego lopai, nors kai kur ir kada dar ir lyja. Pagaliau atvykstame į baltu sniegu nuklotas apylinkes, kalnelius, miškus, pasiekiamo Mesick miestelį. Čia jau visos abejonės dingsta, įsikraustome į "motel'į", suvažiuoja stovyklautojai.

Jau vakaras ir susirinkę į vieną kambarį apsižiūrime — mūsų apie 30: ASS pirmininkė Dr. M. Budrienė, Dr. St. Budrys, ASDS pirmininkė G. Čaplikaitė, Korp! tėvūnas A. Stepaitytis, vyrų stovyklos vadovas V. Černius ir mergaičių "vadelė" (jei vyrai "vadai", tai moterys "vadelės"...), A. Ščiukaitė. Šviečia keturios sesės iš Cleveland'o — jų tarpe St. Juodvalkytė, kuri rūpinosi kultūrine stovyklos dalimi, čikagiečiai, urbaniečiai. Su čikagiečiais stovyklą pasiekė fil. B. Kviklio sveikinimas su staigmena — tik pasirodžiusia "Akademine Skautija", filisterio redaguota jubiliejine knyga, minint 30-tą Sąjūdžio gimtadienį.

Atidaroma stovykla. Sesė Čaplikaitė praveda diskusijas psichologinėmis temomis, dorojami naktiečiai. Beskaitant "Sumuštinį", atvyksta slidinėjimo entuziastai iš Detroit'o.

Antradienis — vykstame slidinėti. Vieta pasirodo pritaikyta visiems: ir pradžiokams ir ekspertams. Du lynai užvelka į kalną, yra tramplynas, di-

desni kalniukai ir mažesni. Slidinėjame visaip: pilna to žodžio prasme — ant labiau pritaikytų kūno dalių, yra slidinėjanti ir ant slidžių — atseit, taip kaip reikia. Bemaž prabėga diena, gi kai kurie slidinėjantys apsižiūri, jog vaikščioti kiek sunkiau...

Taigi vėl susėdę kalbamės. Senj. Avizienis su senj. Sabaliūnu nušviečia akademiko skauto pareigas, išskyla naujos mintys, eina diskusijos. T. n. Garmutės rūpesčiu naktiečiams valgomos bulkutės su pienu, vėl renkamės dainoms, literatūros laužui, "Sumuštinį".

Trečiadienis — vėl slidinėjimas, jau naujoje vietoje, daug patogesnė, didesnė. Ir čia kalnais, šlaitais leidžiamės žemyn, griuvinėjame, keliamės, vėl kopiamės į kalną, kam nors paleidžiame gerą sniego gniūžtę. Šiandien jau kopiamės aukščiau, leidžiamės greičiau, slidės klausos geriau — daroma pažanga. Vakare diskutuojamas mišrių vedybų klausimas, diskusijas veda D. Variakojytė. Kyla argumentai, nurodant asmeninės laimės varžymą, čia pat abejojama pilnutine asmenine laime, pasirinkus svetimtautį-tę partnerį, ypač dar tikint lietuviybės išlaikymo svarba, grįžimu Tėvynei, etc. Ir vėl naktiečiai, dideli žmonių pasisakymai, dainos, muzika. Jau paskutinis vakaras stovykloje, tos dvi dienos taip greitai prabėgo.

Ryte vyksta oficialus stovyklos uždarymas ir ruošimasis kelionei atgal. Spaudžiama kairė, pasamonej kyla 3 dienas pamiršti darbai, rūpesčiai, mokyklų fasadai, klasės. Prieš akis kelionė ir puikios stovyklos prisiminimai: kartu traukta sutartinė, pašnekėsiai, sniegu nukloti kalneliai ir kartais nepaklustančios slidės, rezultate vistik tave patiesiančios į sniegą. — *Slidinėjės*

Iš studentų gyvenimo

— Vasario 19 d. Hartforde ir Detroit'e yra šaukiami Lietuvių Studentų Sąjungos zoniškai suvažiavimai-studijų dienos. Tą pačią dieną Chicagoje S-gos centro valdyba ruošia studentišką pobūvį, kurio pelnas bus skiriamas Studentų šalpos Fondui.

— Vasario 13 d. Urbanos Liet. Stud. Sąjungos Skyrius rengia Vasario 16 d. minėjimą. Pagrindiniu kalbėtoju yra numatytas svetys iš Chicago.

— Sausio 15 d. Urbanos Liet. Stud. S-gos Skyriaus v-ba buvo suruošusi atsisveikinimo vakarą šį semestrą baigiantiems lietuviams studentams. Iš baigiančiųjų yra vienas daktaras, du magistrai ir septyni bakalaurai.

— Urbanos Liet. Stud. S-gos Skyriui, kuris šį semestrą pasižymėjo gyva studentiška veikla savųjų ir kitataučių tarpe, vadovauja B. Juodelis, v-bos

pirm., R. Babickas, vice pirm., V. Gaškaitė, sekr., A. Bakaitis, išd. ir A. Avizienis, narys kult. reikalams. Šį semestrą Urbanosje studijavo apie 80 lietuvių studentų. Tikimasi, kad sekantį semestrą lietuvių studentų skaičius čia pasieks šimtą.

— Algimantas Kėželis, buvęs Studentų S-gos centro valdybos vice pirmininkas, š.m. sausio mėn. 10 d. buvo pašauktas kariuomenėn.

— Kanadoje leidžiamo "Tėviškės Žiburių" gruodžio 16 d. numeryje kitų ideologijų bei pažiūrų (neatstovaujamo šio laikraščio) lietuvių studentai dalyvavę paskutiniame Stud. S-gos suvažiavime, įvykusiame Chicagoje, buvo apšaukti "vadinamojo režimo palikuoniais".

— Paskutinių metų vienos pakraipos lietuviškoji spauda (Draugas, Darbininkas, Tėviš-

5 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, JANUARY 22, 1955

(Tęsinys iš 4-to pusl.)

tais rengiamose tarptautinėje parodoje; sporto klubas "Lituanica" žaidžia vietos turnyruose; dalyvaujama YMCA rengiamuose svetimtaučių vakaruose.

Taip, suglaustai, atrodo Illinois universitetas. Savo, palyginti, dideliu lietuvių skaičiumi ši aukštojo mokslo įstaiga yra tapusi ir žymiu lietuviškosios veiklos centru. Tos veiklos įvertinimą, tačiau, paliekame ateičiai.

kės Ziburiai) smarkiai puolė paskutinio Stud. S-gos visuotinio suvažiavimo, įvykusio Chicagoje, pirmininką V. Kavolį už per didelį demokratiškumą, vadovaujant suvažiavimui. Už šį nusikaltimą kolega Kavolis, kartu su daugeliu kitų, toje pačioje spaudoje buvo apšauktas kaip netolerantas, (sic) "vadinamojo režimo palikuonis" bei nedemokratas.

— Pereitų metų lapkr. 26-28 d.d. Chicagoje įvykusio Liet. Stud. S-gos JAV visuotinio suvažiavimo metu eilė visų pažiūrų bei grupių veiklesniųjų studentų pasirašė taip vadinamą garbingumo deklaraciją, pasižadėdami ateityje bendradarbiaudami su kitų pažiūrų bei grupių studentais vadovautis "krikščioniškosios moralės principais".

— Ryšium su klausimu ar naujai įsisteigusioje Lietuvių Studentų Santaroje gali dalyvauti visų pažiūrų bei įsitikinimų lietuvių studentai, mums praneša, kad Lietuvių Studentų Santaron gali įstoti visi lietuvių studentai, kuriems yra priimtini Santaros tikslai bei veikimo gairės ir kurie savo veiksmais nėra parodę, jog vienas iš svarbiausių jų Santaron stojimo tikslų yra visokiomis priemonėmis kenkti šios organizacijos veiklai.

— Akademinis Sporto Klubas "Lituanica" antrą sykį laimėjo Illinois universiteto tinklinio varžybas. Pusfinalyje įveikusi kiniečius, "Lituanica" sustiko su Junior Bar tinklinio komanda ir ją palyginti lengvai įveikė santykiu 15:9 ir 15:5. Už "Lituanicą" žaidė A. Bakaitis, R. Babickas, B. Žemaitis, V. Variakojis, A. Žemaitis ir A. Marchertas.

— Į Korp! "Vytis" Centro Valdybą, vieton pasitraukusio Br. Juodelio, įėjo Vytautas Šliupas.

— Po penkis dolerius p. p. Jonas Čėsna ir Simas Velbasiš aukojo Lietuvių Studentų Santarai, Vasario 16 gimnazijai, BALFui, Studentų šalpos Fondui ir prof. Biržiškai paremti.

— 1954 m. lapkr. 23 d. Illinois (Navy Pier) un-to studentams kalbėjo adv. Antanas Olis. Jungtiniame "Lituanica" ir tarptautinių santykių klubų susirinkime, p. Olis palietė JAV-bių laikyseną mažų valstybių atžvilgiu.

— A. Pabarėčius už ypatingą pažangumą moksle priimtas į garbės korporaciją Phi Kappa Phi.

— Akademinio Skautų Sąjūdžio žiemos stovykla praeitų metų gruodžio 28 d. sveikino min. Bronių Balutį jo 75 metų sukaktuvių proga.

— Algirdas Marchertas ir Leonas Sabaliūnas įėjo į Lietuvių Studentų Sąjungos JAV ribose veikiančio Užsienio skyriaus sąstatą.

— Lietuviai studentai Illinois universitete (Navy Pier) laimėjo tinklinio varžybas, baigminėse rungtynėse įveikė latvius. Tenka pažymėti, kad lietuvių ir latvių tame universitete yra seni varžovai tinklinyje. Praeityje lietuvių dažniausiai turėdavo tenkintis antrąja vieta.

— Lietuvių Studentų Santaros skyrius Urbanoje planuoja rengti seminarą politiniais klausimais. Numatomas keturių paskaitų ciklas. Smulkesnė informacija bus pranešta vėliau.

— Lietuvių Studentų Sąjungos JAV Chicago skyrius buvo surengęs iškilmingą Naujųjų Mėgų sutikimą puošniame Sherry viešbutyje. Vakaras sutraukė daugumą vietos lietuvių studentijos. Jo rengėjai — V. Valatkaitis, N. Macevičius, A. Kėrelis, D. Miecevičiūtė ir I. Čepėnaitė — verti padėkos.

Be Krėvės raštų lietuvių literatūra būtų žymiai menkesnė! Krėvės kūrybą jūs geriau suprastite perskaitę Chicago Lietuvių Literatūros Draugijos leidinį Vincas Krėvė - Mickevičius. Jo kaina \$1.00. Leidinį užsisakykite šiuo adresu:

NAUJIENOS,
1739 S. Halsted Street,
Chicago 8, Ill.

Juozas Švaistas

PETRAS ŠIRVOKAS

Idomiausioji nuotykių knyga, tinkanti seniems ir jauniems. Geriausia dovana draugams. 228 puslapių. Išleido Chicago Lietuvių Literatūros Draugija. Kaina \$2.00. Knygų pardavėjams nuolaida. Knygą galima gauti NAUJIENOSE. Pasiųsime paštu, kai čekis arba Money Orderis bus atsiųstas tokiu adresu:

NAUJIENOS
1739 So. Halsted Street,
Chicago 8, Illinois

SIUNTINIAI I LIETUVĄ

visus mokesčius čia sumokėjus

100% apdrausta

DRABUZIAI
GYDUOLĖS
ir t. t.

Jūsų giminės gausa be jokių jiems išlaidų

CENTRAL PARCEL SERVICE, INC.
220 SO. STATE ST., CHICAGO
Tel. WAbash 2-9354
Atdara šeštadien. iki 1:30 popiet.

KALBOS DALYKAI

REDAGUOJA
DR. E. JONIKAS

Seniau buvo gera ir šiaurinė miesto dalis

Prieš kurį laiką vienas šiaurinės Čikagos miesto dalies gyventojas pakartotinai spaudoje spyriavosi, — o jam pritarė ir vienas jo „advokatas“, — jog reikia visur sakyti ir rašyti *Northside* (o taip pat *Westside* ir t.t.), o ne vartoti lietuviškuosius atitikmenis.

Be kitko, jis tą savo teigimą tarėsi pagrindžias tuo, kad iš seno, ten pirmiausia pradėję kurtis, lietuviai tą vietą vadinę ne *šiaure* ar *šiaurine miesto dalimi*, bet *Northside*, ir iki šiol taip tevadina. Esą, tik naujieji ateiviai ją be reikalo ėmę vadinti *šiaurine miesto dalimi* ar pan.

Kad daugeliu požiūrių (išskyrus teisinius, organizacijų pavadinimus ar pan.) nėra reikalo to angliškojo vardo vartoti, ypač lietuviškojoje spaudoje, jau seniau esame nurodę. Dabar galime atremti ir ano „nortsaidiečio“ „istorinį“ argumentą, t.y., kad tik naujieji ateiviai *šiaurinę miesto dalį* prasmanę. Visai ne!

XIX a. gale Čikagos spaudoje — matyti, ypač tokioje, kuriai rūpėjo ir lietuvių kalbos grynumas, jos kultūra — jau buvo vartojamos lietuviškosios formos — *šiaurinė miesto dalis*, *vakarinė miesto dalis* ir t.t.

Štai į mano rankas pateko „Istorija Chicago Lietuvių“, išleista Čikagoje 1900 m., kurioje tos lietuviškosios lytys sąmoningai ir nuolat vartojamos. Pavyzdžiui (pabraukimai mano): Bet 1881 metuose pradėjo po kelis jų [lietuvius] atsirasti *šiaurinėje miesto dalyje*, apie Noble ulyčią, prie lenkiškos šv. Stanislovo Kostkos bažnyčios (6 psl.). To laiko lietuviai daugiausiai dirbo *šiaurinėje miesto dalyje*... (7 psl.) ... *vakarinės miesto dalies* lietuviai užmanė sutverti Chicago priemiestyje lietuvišką koloniją (22 psl.) ... *pietinėje miesto dalyje* (151 psl.; vertimas iš anglų kalbos). (Šv. Kazimiero Draugystė susirinkimus) Pirmiausia laikė *šiaurinėje miesto dalyje* (189 psl.). (604 Noble ulyčia) Tai yra *šiaur-vakarinė miesto dalyje*? Teip (219 psl.). Ir t.t.

O angliškasis pavadinimas *North Side* tėra tik išimtis ir retenybė šioje knygoje. Bet tai nesunku išaiškinti ypatingomis psichologinėmis aplinkybėmis. Štai vienas paprastesnis mokyklos mokytojas, joje mokęs vaikus ir angliškai, teisme liudydamas, matyt, norėdamas parodyti, kad jis ir angliškai gali, sako: „Aš dabar gyvenu ant *North Side*“ (301 psl.), taigi grynai angliška forma, net nei galūnės nesulietuvinant, ne taip, kaip dabar kad lietuvinama.

Šioje knygoje, normaliai terašant tik *šiaurinė miesto dalis*, *vakarinė miesto dalis*... vis dėlto šalimais terašoma: ant *Bridgeporto* ir *Town of*

Lake (7. psl.), (priemiestis) *South Chicago* (11,58 psl. ir kt.), nes tik pirmieji pavadinimai tebuvo ir dabar iš esmės tebėra aiškūs bendriniai pavadinimai, kaip ir mes esame teigę.

Tiktai gerokai vėliau, svetimybėms bei angliškajam žargonui ėmus tolydžio skverbti į čikagiškių kalbą, padažnėjo ir vartojimas *Northside* ar *North Sidės*, ypač kad ir pačios spaudos nebuvo rimčiau rūpinamasi lietuvių kalbine kultūra.

Ta proga pravers ir trumpa pastabėlė dėl „kalbinių diskusijų“. Kas nori pagrįstai, sąmoningai ir sėkmingai aiškintis kalbos duomenis, tam nepakanka mokėti tik rašyti, pasitenkinti savo aplinkos pažinimu ar savo patirtimi, bet dar ypač reikia turėti kalbinį išsilavinimą ir kalbotyrinio metodo pažinimą. Be to, kalbinių klausimų svarstymas tebus dilemanto darbas, kuris neretai gali atnešti daugiau žalos negu naudos; bent jau tam tikrą kultūrinį lygį pasiekusi visuomenė negali juo pasitenkinti.

Dėl žodžio „vykti“ vartosenos

Mūsų periodinėje spaudoje labai dažnai kažkaip naujoviškai pradedamas vartoti žodis *vykti* arba su priešdėliu *ivykti*.

Žodis *vykti* ar su kitais priešdėliais (*i-*, *nu-*, *iš-*, *at-*, *už-*) žmonių kalboje vartojamas tam tikrais specifiniais atvejais. Būdingesni jo vartojimo atvejai būtų keli.

1. Žodis vartotinas, kada aprašome įvairius gamtos ar antgamtinius reiškinius, kuriuose veiksmas eina be žmogaus valios: Neseniai Australijoje *ivyko* žemės drebėjimas. Fatimoj *ivyko* stebuklas.

2. Taip pat vartotinas ir tais atvejais, kai kas nors atsitinka, kad ir žmogui dalyvaujant, bet visai priešingai žmogaus valiai bei norams, pvz.: *Ivyko* automobilio, traukinio ar lėktuvo katastrofa.

3. Vartotinas ir tada, kada aprašome žmogaus psichinį pasikeitimą, pvz.: Jame *ivyko* pasaulėžiūrinis lūžis.

4. Žodį *vykti* galima vartoti tam tikrais atvejais vietoj žodžių „eiti“, „važiuoti“ ir t.t., pvz.: Prezidentas Eisenhoweris *išvyko* atostogų. Jonas *atvyko* iš Europos.

5. *Vykti* reiškia ir „sektis“: Kaip tau *bevyksta* juoda žemelė knisti?

Skaitant mūsų spaudą, gali užtikti, man atrodo, nereikalingų to žodžio reikšmės keitimų, ypač išigavus į šio žodžio

Kalėdinis lietuviškos literatūros šedevras

Amerikos lietuvių rašytojas Antanas Tulys kalėdiniame „Sandaros“ numeryje lietuviškai visuomenei patiekė savo kūrybos „šedevrą“ — „Naktis ant vandens“. Duodu iš to kūrinio kelias ištraukas:

— Maryte, tavo krūtys greitai krenta žemyn — greitai jos

reikšmę *eiti*... reikšmei.

Pavyzdžiui:

Tas laiškas atsiųstas Liet. Stud. Šalpos Fondui dabar *vyskta* studentų šalpos vajuos metu. — Geriau būtų: Tas laiškas atsiųstas Liet. Stud. Šalpos Fondui dabar *einančio* (*vykdomo*)... (Vyksta vajuos, arba rinkliava, čia galėtų būti ir „sėkmingas“, kuris iš tikrųjų gerai vyksta, sekasi.)

Rytoj taip pat *vyksta* Marijos Aukštesniosios mokyklos salėje Balfio 10 metų veikimo sukaktuvinis koncertas. T. b.: Rytoj taip pat *bus*...

Gal klaidomis ir cituotųjų sakinių netektį laikyti, bet vis dėlto, atrodo, būtų „žmoniškiau“ sakyti taip, kaip esu juos mėginęs taisyti. Gal tie laikraščiniai posakiai būtų visai geri tik kuriomis specialiomis konteksto sąlygomis.

A. Tveraitis

pasiuks tavo pilvą, — pasakė Stepas.

— Tu pažiūrėk į savo pilvą — pamatysi kur jis atsidūrė ir ką uždengia, — atsikirto Marytė.

— Rozalija, nusimeskime kelnaites, — pavadino Marytė.

— Paspėsime, Mariuk — ilga naktis prieš ir aš spėju, kad mano kapitonas visą naktį neužmerks akių, — atsakė Rozalija.

Toliau autorius apibūdina moterų būdus:

„Iš šių trijų merginų aš laika Rozalę tvirčiausiąja pasi-priešinti pinigų pagundai. Aš spėju, kad jai yra smagu gulti į lovą su biednu, bet jaunu ir tvirtu vyru, negu su senu milijonierium, kuris už vieną naktį ją apkaišytų šimto tūkstančių doleriais pirktais blizgančiais akmenėliais“.

Šis kalėdinis „šedevras“, atpasakojęs girtų merginų praleistą naktį milijonieriaus jachtoje, rašytojo Antano Tulio baigiamas šiais žodžiais: „Naktis skubino smagiai. Rozalė buvo gera, įgudus ir neužmirštama patelė“.

Esu eilinis skaitytojas, ne literatas, ne kritikas, bet man neįprasta lietuviškoje literatūroje skaityti tokius „šedevrus“. Kam nauda iš tokio rašymo?

— A. Eimontas

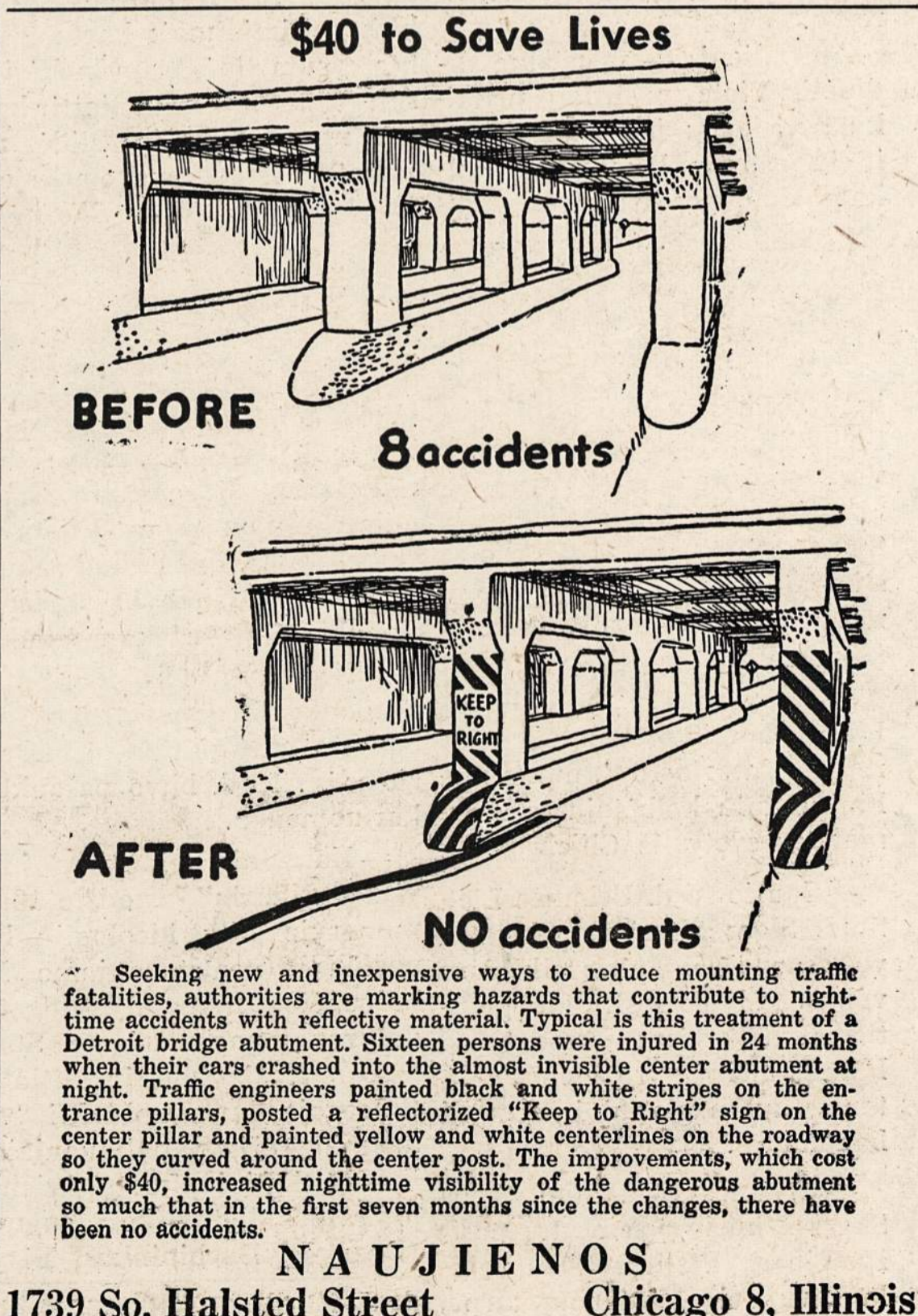
ST. ANTHONY SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
1447 SO. 49th COURT, CICERO, ILL.
Telefonai: TOWNHALL 3-8131-8132
JUOZAS GRIBAUSKAS, Vedėjas

Kviečiame Jus...
pradėti taupyti pinigus pas mus, kur Jūsų kaimynai nuo 1922 metų be pertraukos saugiai ir pelningai juos taupo.

Kreipkitės į mus
paskolų namams, pasinaudokite 100% atmokėjimo privilegijomis.

RAŠTINĖS VALANDOS:
Kasdieną nuo 9 iki 5.
Pirmadieniais nuo 9 iki 8.
Šeštadieniais nuo 9 iki 1.
Trečiad. uždara visą dieną.

Patarnautojos kalba lietuviškai.

\$40 to Save Lives

BEFORE
8 accidents

AFTER
NO accidents

Seeking new and inexpensive ways to reduce mounting traffic fatalities, authorities are marking hazards that contribute to nighttime accidents with reflective material. Typical is this treatment of a Detroit bridge abutment. Sixteen persons were injured in 24 months when their cars crashed into the almost invisible center abutment at night. Traffic engineers painted black and white stripes on the entrance pillars, posted a reflectorized "Keep to Right" sign on the center pillar and painted yellow and white centerlines on the roadway so they curved around the center post. The improvements, which cost only \$40, increased nighttime visibility of the dangerous abutment so much that in the first seven months since the changes, there have been no accidents.

NAUJIENOS
1739 So. Halsted Street
Chicago 8, Illinois

Kultūrinė kronika

— Dr. Albert Schweitzeris, kuris didžiausią savo gyvenimo dalį praleido Afrikoje besiviesdamas ir begydydamas

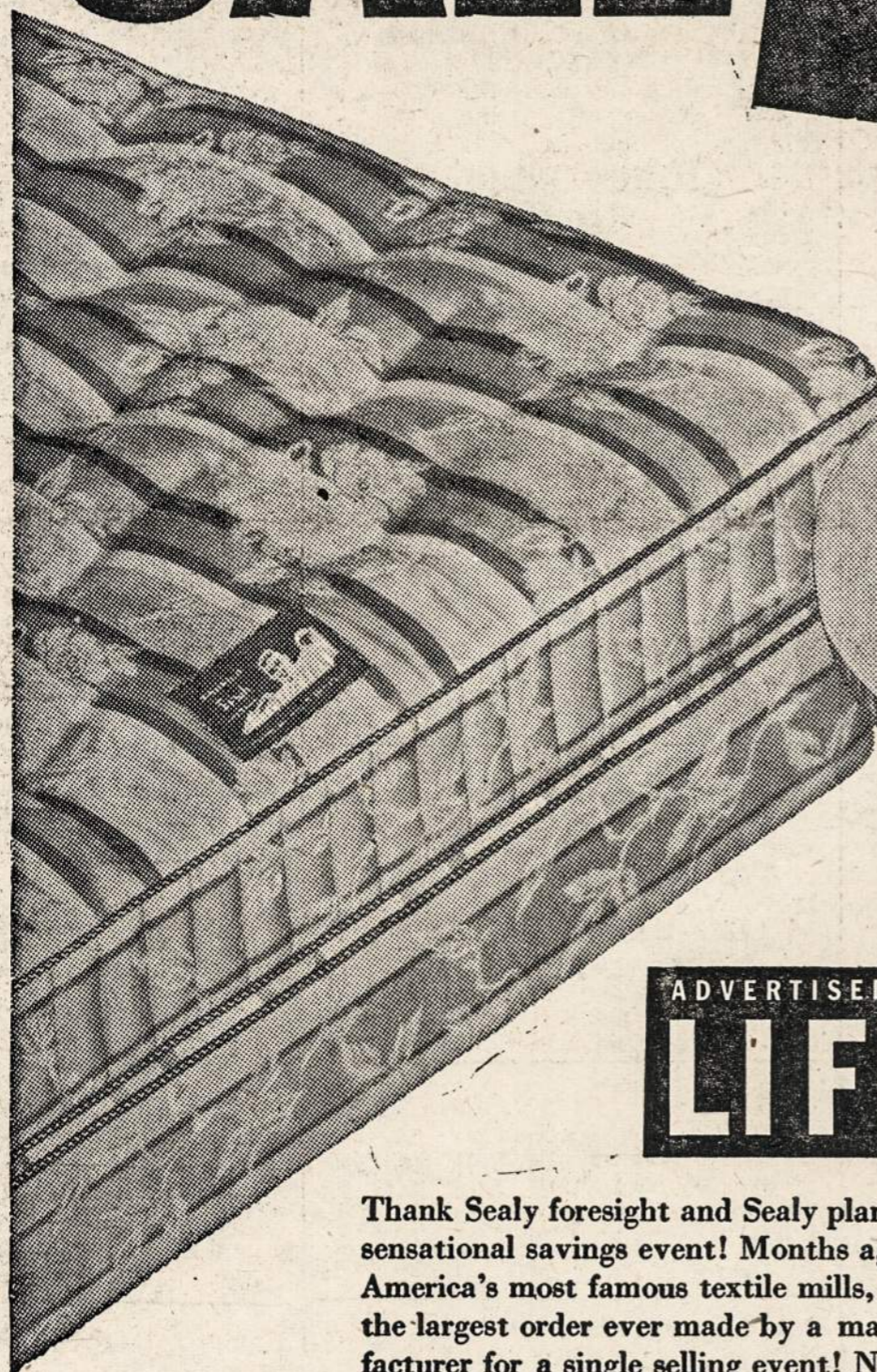
čiagimius ir kuriam už jo darbuotę bei raštus buvo pripažinta Nobelio taikos premija, š.m. sausio 14 d. atšventė savo 80 metų gyvenimo sukaktį. Ta proga Beacon leidykla išleido eilę knygų, kuriose surinkti su-

kaktuviniško raštai ir raštai apie sukaktuvinišką. Pakartotos ir anksčiau jo išėjusių knygų laidos: psichiatrinė studija apie Jėzų, J. S. Bacho biografija ir kt. Specialioje antologijoje sukaupti A. Schweitzerio

svarstymai filosofijos, muzikos, auklėjimo, religijos, sociologijos, medicinos ir kt. klausimais.

Garsinkitės "N-nose"

SEALY GOLDEN SLEEP SALE

Sealy places **LARGEST** ticking order ever made for single sale!
Giant purchase **SLASHES** mattress costs!
SAVE EXACTLY \$20

Once-A-Year **SALE!**
\$39.95
Top quality \$59.95 value!
These \$59.95 Features for \$20 less!

ADVERTISED IN
LIFE

Thank Sealy foresight and Sealy planning for this sensational savings event! Months ago, at one of America's most famous textile mills, Sealy placed the largest order ever made by a mattress manufacturer for a single selling event! Naturally, this giant purchase reduced manufacturing costs . . . and Sealy passes the savings on to YOU! It's a spectacular once-a-year SALE of genuine \$59.95-quality Sealy innerspring mattresses. So, come on! . . . Run! Do NOT walk! . . . to your favorite fine furniture or department store! Stake YOUR claim to that \$20 saving NOW!

COPYRIGHT SEALY, INC. 1954

- SAME HIGH COIL COUNT!
- SAME FIRM BALANCE INNERSPRING CONSTRUCTION!
- SAME SAG-PROOF PRE-BUILT BORDERS FOR YEARS OF EXTRA WEAR!
- SAME DELUXE, DECORATOR-DESIGNED GOLDEN-GLOW COVERS!
- SAME MATCHING GOLDEN SLEEP BOX SPRING, JUST \$39.95!

SOLTIS

HOME APPLIANCES AND FURNITURE

2647 WEST 51st STREET

HEMLOCK 4-7095

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

KURJOZAI

Liberalizmas ir pasaulėžiūra

Sakoma, kad kun. Stasys Yla savo laiku yra buvęs labai liberalus žmogus ir net priekaištų susilaukęs iš savo konfratų dėl to liberalumo. Bet paskutiniu laiku "Draugo" puslapiuose jis taip nusirašė savo "Lietuviškojo liberalizmo problemomis", kad beskaitant jo samprotavimus, ateina mintis: ar ne per klaidą jis pakliuvo į liberalinės demokratijos principais tvarkomą valstybę? O gal tie jo laisvosios minties žmonių vėjojimai sudaro tik paprastos rūšies išpirkimą Vatikano hierarchijai, kuri parenka kandidatus, sakysim, į būsimojus prelatatus?.. Jeigu taip yra, tai mums supranta mesnis darosi kun. S. Ylos įtūžimas.

Tarp kitą ko "Lietuviškojo liberalizmo problemų" autorius sako, kad liberalizmas neigia "pastovius principus", "dogmatizmą", "absoliučią tiesą", atseit, pats neturi ideologijos ir pasaulėžiūros.

Kad ir kaip būtų naivu naudotis kitos srities pavyzdžiais, bet šiuo atveju vietoje priminti anekdotą iš vienos diktatūrinės valstybės mokyklos. Bijodamas diktatūrinės vyriausybės priekaištų, vienas dėstytojas kiekviena proga primindavo mokiniams, kad jis "nesikiša į politiką". "Bet pats nesikišimas į politiką, ar nėra politika?", kartą užklauso mokinukas.

Laisvė kurti

Liudas Zeikus yra 100% teisus, klausdamas, ar jis turi teisę rašyti, kad simfoninis orkestras lydi numirėlių į kapus. Žinoma, kad turi. Ir mes pilnai jam pritariame, kad laisvę reikia gerbti ir kad negalima uždrausti rašytojui rašyti to, ko jis nori bei galvoti taip, kaip jis nori.

Tik, žinoma, gal nereiktų visko spausdinti, ką laisvi rašytojai prirašo.

Dievas ir atomai

Paskutiniu laiku lietuvių katalikų tarpe pasidarė labai populiaru tema apie mokslinį Dievo įrodymą. Šia tema daug rašė visokių mokslų žinovas kun. Dr. Juozas Prunskis. Jis surankiodavo mokslininkų ir nemokslininkų pareiškimus apie Dievo buvimą ir išspausdindavo juos "Draugo" puslapiuose. Ir visiems pasidarydavo aišku, kad Dievas yra.

Bet dauguma Dievo įrodinotojų nori apsiriboti tik fizika. Sako, po atomo suskaidymo ir po kitų moderniosios fizikos atidengimų, Dievo buvimas yra neginčijamas. Esą, visi, kurie nenori šios tiesos pripažinti, gyvena 19 šimtmečio galvosena.

Taip tai taip, bet kyla vienas klausimas. Kam reikia Dievo buvimą įrodinėti, jeigu Jis yra? O kita vertus, mes žinome, kad ne visa tai, kas gali būti įrodyta, būtina būti.

DR. JUZE AGLINSKAS

GYDYTOJA IR CHIRURGŲ
Vaikų ir Moterų Ligos
5159 SO. DAMEN AVENUE
Medicine and Surgery Building
Valandos: Pirm. 10-4, antr. 10-1 ir 6-9, treč. 10-4, penkt. 10-1 ir 6-9, šešt. 10-12
Ofiso: PR 6-7800 — Namų TR 4-1765

Dr. Kęstutis Aglinskas

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2300 WEST 51st STREET
Val.: Pirm. ir antr. 10-12, ketv. ir penkt. 6-8 p. p., treč. ir šešt. pagal susitarimą.
Telef.: ofiso PROspect 6-1795
Rezid.: TRIangle 4-1765

DR. ANNA BALIUNAS

AKIŲ, AUSŲ, NOSIŲ IR GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
6322 SO. WESTERN AVENUE.
Valandos: Antradieniais ir ketvirtadieniais nuo 7 ligi 9 val. vakaro. Šeštadieniais nuo 10 ligi 12 ir nuo 1 ligi 3 valandos po pietų.
Kitu laiku tik susitarus.
Ofiso telef.: PROspect 8-3229
Rezidencijos telef.: WALbrook 5-5076

Tel.: PROspect 8-1717

DR. S. BIEŽIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 WEST 63rd STREET
Val.: kas dieną po pietų 1-3; vak. 7-8, tik antradieniais ir penktadieniais. Trečiadienį ir sekmadienį ofisas uždarytas.
Rez.: 3241 WEST 66th PLACE
Phone: REpublic 7-7868

Tel.: YARds 7-3526 — YARds 7-7410

DR. G. J. BYLAITIS

Nervų, vidaus ir vaikų ligos
Val.: antr., penkt. 7 iki 8:30 P. M. Šeštadienį 12:30 iki 1:30.
Kitomis dienomis tik susitarus.

DR. J. G. VALAITIS

Val.: kasdien 6:30-8:30, šešt. 4-6.
4038 SO. ARCHER AVENUE

DR. PETER BRAZIS

PHYSICIAN AND SURGEON
2434 WEST 71st STREET
CHICAGO, ILL.
Telefonai:
Ofisas: HEMlock 4-5849
Rezidencija: HEMlock 4-2324
OFISO VALANDOS:
Pirmad., Ketvirt. ir Penktadienį nuo 1-4 ir 7-9, Antrad. nuo 1-5, Trečiadienį ir Šeštadienį tik susitarus.

Ofiso telef.: VIRginia 7-0036
Rezidencijos: BEverly 8-8244

DR. T. DUNDULIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4157 ARCHER AVENUE
Ofiso valandos:
Nuo 2-4 ir nuo 6-8:30 val. vakaro. Šeštadieniais nuo 2 iki 4 po pietų. Trečiadieniais pagal sutartį.

Tel. ofiso: VI 7-0600; rez.: VI 7-7303

DR. BR. GAIZIUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4055 ARCHER AVENUE
(Kampas Archer ir California Ave.)
VAL.: 2-4 po pietų ir 6-8 vakare, šeštadieniais 2-7 p.p., išskyrus sekm.

Telef. ofiso: LAFayette 3-1707
Rez.: FILLmore 3-8614 (Maywood, Ill.)

DR. S. GEŠTAUTAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Spec. širdies, vidaus ir vaikų ligos.
4055 SO. ARCHER AVE.
(kampus Archer ir California Ave.)
Valandos: antr. ir ketv. 6-8 po pietų. Šeštadienį 2-4 po pietų.

Rezid. telef.: INterocan 8-8732
Ofiso telef.: INterocan 8-7654

DR. K. GUDAITIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Chirurgija ir moterų ligos
10756 SO. MICHIGAN AVE.
Antradieniais nuo 7 iki 9 vakaro. Šeštadieniais nuo 9 iki 12 prieš piet ir nuo 1 iki 5 po pietų.

Rezid. telef.: STEwart 3-4511
Ofiso telef.: YARds 7-1166

DR. J. GUDAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
756 WEST 35th STREET
Kampas Halsted ir 35-tos gatvės.
Valandos: 1-4 p. p. ir 6:30-8:30 val. kasdien. Trečiadieniais uždaryta. Šeštadieniais nuo 1 iki 4 po pietų.

DR. A. JENKINS

PHYSICIAN AND SURGEON
(Lietuvis Gydytojas)
2500 WEST 63rd STREET
Ofiso val.: kasdien nuo 2-4 po pietų ir 7:30-9 vakaro.
Trečiadienį ir šeštadienį uždaryta.
Ofiso Telef.: PROspect 6-3838
Rezid. Telef.: REpublic 7-9199

GRovehill 6-1595

Dr. Aldona A. Juska

AKIŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
IR PRITAIKO AKINIUS
Valandos: 9-12, 7-9 pagal susitarimą. Išskyrus trečiadienius ir šeštadienius.
2422 W. MARQUETTE ROAD

Ofiso ir buto telef.: OLYmpic 2-1381

DR. F. V. KAUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 SO. 49th COURT, CICERO
Kasdien 10-12 val. ryto ir 5-8 val. vak. Šeštadienį: 10-2 ir trečiadienį: tik nuo 10-12. Butas: 1832 So. 49th Court, Cicero

Tel. ofiso GR 6-4322. Rez. HI 5-2626

DR. JOSEPH W.

KADZEWICK

(LIETUVIS)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Priėmimo valandos tik susitarus: nuo 2 iki 4 v. p. p. ir nuo 7 iki 9 vak., išskyrus trečiadienius.
MANOR MEDICAL ARTS BLDG.
6400 SO. KEDZIE AVE.

Dr. Fl. Tallat-Kelpša

Dr. E. Tallat-Kelpša

GYDYTOJAI IR CHIRURGAI
MARQUETTE PARKO OFISAS:
2656 WEST 63rd STREET
(kampus Washtenaw ir 63rd St.)
Kasdien 3-5 ir 6-8, treč. ir šešt. tik 3-5
Tel.: PROspect 6-8548

Cicero ofisas: 5002 West 16th Street
Kasdien 1-3 ir 6-8:30, šešt. 11-1, ir 2-4 šeštadienį 11-1.
Telef.: TOWNhall 3-0959

Namų telef.: HEMlock 4-7080
Kitu laiku tik susitarus.

Telef.: Ofiso ir buto OLYmpic 2-4159

DR. P. KISIELIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1435 SO. 49th Ct., Cicero, Ill.
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vakaro. Šeštadieniais 12-2 val. ir 3-5 v. v. Butas: 1526 So. 49th Ave., Cicero, Ill.

Ofiso telefonas: LAFayette 3-3210
Jei neatsiliepia šaukite KEDzie 3-2868

Dr. Emily V. KRUKAS

GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
4146 SO. ARCHER AVE.
Val.: kasdien po pietų nuo 12-2:30 Daily afternoons.
Vakarais: pirmad., antrad., ketvirtad 6-8:30. Trečiadieniais tik susitarus.

Dr. A. Valis - Labokas

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Spec. Moterų Ligos
3267 SO. HALSTED STREET
Telefonas: DANube 6-1125
Valandos: 1-4 ir 6-8 vakaro. Šeštadieniais 1-4 val. po pietų.

Telefonai: Ofiso GROvehill 6-5399
Rezidencijos: PROspect 6-4732

DR. A. MACIUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Spec. chirurginės ligos
2423 WEST 63rd STREET
(kampus 63rd ir Artesian)
OFISO VAL.: 2-4 ir 6-8 val. po pietų kasdien. Šeštadienį 2-4 val. Trečiadieniais ir sekmadienį uždaryta.

DR. EDWARD B.

MURAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
OFISAS:
2750 WEST 71st STREET
(prie California Ave.)
Valandos pagal susitarimą.
Ofiso telefonas: GROvehill 6-1321
Jei neatsiliepia Vincennes 6-3900

DR. CONSTANCE

O'BRITIS

PHYSICIAN AND SURGEON
2408 WEST 63rd STREET
Tel.: HEMlock 4-5524
Hours by appointment only.

Buto telefonas: EUclid 6-2806
Ofiso telefonas: OLYmpic 6-0558

DR. L. PETRAUSKAS

DANTŲ GYDYTOJA
1405 So. 49th Court, Cicero 50, Ill.
Kasdien 10-12 prieš piet, 2-4 po piet, 6-9 vakaro; šeštadienį 9-1.

DR. STRIKOL

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4645 SO. ASHLAND AVENUE
Ofiso valandos: nuo 2-4 ir 6-8; Ser., Subat. ir Nedel. tik susitarus.
Ofiso telefonas: YARds 7-4787
Namų telefonas: PROspect 6-1930
Jei neatsilieps viršutiniai telefonai, šaukite Midway 3-0001

Tel. ofiso CLIFFside 4-2896
Res. LAFayette 3-1172

DR. P. STRIMAITIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1724 West 47th Street
(kampus 47 & Hermitage)
Priėmimo val. 2-4 ir 6-9 val. p. p. šešt. 2-6 v. p. p. išskyrus sekmadienius

Telefonai: ofiso CLIFFside 4-0253
Rezidencijos: YARds 7-6388

DR. A. Z. ŠAULYS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4645 S. ASHLAND AVE. (kamb. 211)
Pirm., Antr., Ketv. ir Penktad. 6:30-8:30 val. vak. Šeštadienį 2-4 v. p. p.

8 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, JANUARY 22, 1955

DR. V. P. TUMASONIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAUS
CHIRURGINĖS LIGOS
Ofiso telef.: HEMlock 4-2123
6255 SO. WESTERN AVENUE
Rezid. telef.: PROspect 6-8484
Val.: 2-4 po pietų ir 7-9 vak. Šeštadienį 2-4 po pietų. Treč. ir sekm. uždaryta.

DR. VYT. TAURAS-

TUPČIAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika, spec. Moterų ligos
Ofisas ir rezidencija: 2410 W. 51st St. (antras namas nuo Western Ave.)
Ofiso ir rezid. telef.: PROspect 8-1223
Ofiso val.: Pirm. 8-10 v. v. Antr., Treč. ir Penkt. 6-9 v. v. ir Ketv. ir Šešt. 2-4 v. p. p.

Tel.: ofiso ir rez. PROspect 6-9400.

Dr. Ona Vaškevičius

(VAŠKEVIČIŪTĖ)
GYDYTOJA - CHIRURGĖ
6248 SO. KEDZIE AVE.
Val.: kasdien nuo 1-3 popiet ir nuo 6-8 val. vakaro; šeštadienį 1-4 popiet; trečiadienį ir kitu laiku tik susitarus.

Tel.: ofiso VI 2-1581, rez.: VI 2-0742

DR. V. VILEIŠIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
802 WEST 31st STREET
(kampus Halsted ir 31-os gatvių)
Priėmimo valandos: 2-4 ir 6-8 val. Šeštadieniais 2-4 val. po pietų. Sekmadieniais uždaryta.

DR. BRUNO J.

ZUBRICK'AS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2951 WEST 63rd STREET
(netoli Sacramento Ave.)
Valandos: 2-4 po pietų ir 7-9 vak., trečiadienį ir sekmadienį pagal susitarimą.
Telefonas: HEMlock 4-7899
Namų tel.: Hilltop 5-2557

P. ŠILEIKIS, O. P.

Orthopedas - Protezistas
Aparatai - Protezai, Med. Bاندازai. Spec. pagalba Kojoms (Arch Supports) ir t. t.
VAL.: 9-4 ir 6-8: Šeštadieniais 9-1.
ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.
1911 W. 59th St., Chicago 36, Illinois
Tel.: PROspect 6-5084

LIETUVIAI AKIŲ GYDYTOJAI

DR. G. SERNER

LIETUVIS AKIŲ GYDYTOJAS
25 metų patyrimas
Tel.: YARds 7-1829
Pritaiko Akinius Kreivas Akis Ištaiso.
Ofisas ir Akinių Dirbtuvė
756 WEST 35th STREET
Valandos: nuo 10 iki 2, nuo 6 iki 8. Trečiadieniais tik susitarus. Šeštadieniais nuo 10 iki 3 val. popiet.

Dr. Kazimieras MICHEL

Optometristas - Orthoptistas
Gydo nusilpusias ir nervuotas akis. Egzaminuoja akis ir pritaiko akinius. Išgydo kreivas akis be operacijos. Įveda netikrą - artificiale akį pagal sveiką. Praktikuoja per 39 metus. Kalba lietuviškai.
4654 SO. ASHLAND AVENUE
Telefonas: YARds 7-6616
Nuo 9:30 val. ryto iki 8 val. vakaro. Geras patarnavimas.

DR. S. VAITUSH, Opt.

Palengvins akių įtempimą, kuris esti priežastimi galvos skaudėjimo, svaigimo arba aptemimo, nervuotumo, skaudėjimo, akių karščio. Atitaisau trumparegystę ir toliaregystę. Prirengiu teisingai akinius. Visuose atsitikimuose egzaminavimai daroma su elektra, parodančia mažiausias klaidas. Speciali atyda kreipiama į mokyklos vaikus.

VALANDOS:
Nuo 10:30 ryto iki 7:00 vakaro. Šeštadieniais iki 4 val. vakaro. Trečiadienį ir sekmadienį uždaryta.
4712 S. ASHLAND AVE.
YARds 7-1373

Skaitkite "N-nas"

Kaip Churchill susipažino su Jurgiu Rutkum iš "Stokjardų"

Jis supažindino anglų visuomenę su Sinclair'io "Džunglėmis" ir lietuvių ateivių tragedija

Maždaug prieš 50 metų (1904 m. rugsėjo 20 d.) į Čikagą atvažiavo jaunas Amerikos žurnalistas parinkti skerdyklose medžiagos apie pasibaisėtinas darbininkų gyvenimo sąlygas. Iš šio purvo studijos išėjo romanas "Džunglės", o to romano vyriausias veikėjas buvo Jurgis Rutkus iš miškingos Lietuvos. Romano autorius, kaip visi žinome, buvo Upton Sinclair.

Amerikos esaistas Vincent Starrett savo cikle apie "mėgiamiausias knygas dvidešimtajame amžiuje" (žiūr. Magazine of Books, Chicago Daily Tribune, Oct., 1954) plačiai sustojo ir prie "Džunglių" bei nupasakojo šio romano reikšmę ne tik Amerikos literatūrai, bet ir socialiniam gyvenimui.

Sinclair nerašė šiaip sau, kad rašytų ("menas menui"), bet kaip ugingas socialistas griebėsi plunksnos kaip ginklo prieš žmonių išnaudojimą ir kitas socialines negeroves. Pasirodžius "Džunglėms", vieni jį peikė, kiti gyrė, bet visi skaitė, neišskiriant nė išnaudotojų klasės. Anot rašytojo, jis nepataikė jiems į širdį, bet "į pilvą". Romanas kėlė turtuoliams, įtakingiesiems sluoksniams vėmą, skaitant, kad supuvę Stokjardų gaminiai su dvėseliena patenka ir į jų pilvą. Nepraėjo daug laiko, ir Kongresas išleido pirmą įstatymą mėsos, maisto ir vaistų pramonei aptvarkyti.

"Džunglės" išėjo iš spaudos 1906 metais ir pasklido po visą pasaulį. Su šia knyga po pasaulį sklido ir vardas Jurgio Rutkaus, lietuvių ateivio, kentėjusio, anot vieno "Džunglių" kritiko, nuo kapitalizmo ne mažiau, kaip pirmieji krikščionys nuo Romos imperatorių.

Pasirodžius knygai Anglijoje, ilgą ir smulkia iš dviejų dalių recenziją apie Sinclair'io Jurgio Rutkū iš Čikagos skerdyklų parašė Winston Churchill, tada 30 metų jaunas rašytojas, pagarsėjęs visuomenėje kaip karo korespondentas iš Būrų karo Pietų Afrikoje. Taigi, su lietuvių vardu literatūroje Winstonas susidūrė anksčiau, negu politikoje, kada Lietuva nešė carų jungą ir žmonės, ieškodami laimės, bėgo į "aukso šalį" ir atsidadavo, jei ne Čikagos, tai Pensilvanijos džunglėse, anglių kasyklose ir plieno fabrikuose, tikruose pragaruose.

Vincent Starrett rašo: "Apie 'Džungles' negalima kalbėti kaip apie meną, — į tai knyga ir nepretenduoja. Knyga buvo kuriama ginklu, tuo ir pasidarė — geru įnagiu kovai už geresnes sąlygas Amerikos darbo žmogui, kuriam ji ir buvo skirta".

"Džunglės" sukėlė sensaciją kaip namie, taip ir užsieny.

Išleidimo metais (1906) "Džunglės" buvo šešta iš eilės tarp daugiausia skaitomų knygų Amerikoje.

1908 metais pasirodė "Džunglės" ir lietuvių kalba. Išvertė Kazys Puida, bene iš vokiečių kalbos, ir pavadino: "Pelkės". Apysaka iš lietuvių darbininkų gyvenimo Amerikoje". Išleista Vilniuje, inžinieriaus V. Bielskio lėšomis.

Vertimo įžangoj Kazys Puida pasisakė, kad šia knyga norima prilaikyti lietuvius nuo važiavimo į "aukso šalį", Ameriką. Jis cituoja vokiečių rašytojo ir vertėjo E. Ritter žodžius apie "Džungles", kurios Amerikoje "sukėlusios tikrą audrą". Anot minėto Ritter, "ant pūvėsių gyvena darbininkai laisvės šaly, supuvusia mėsa maitinas. Juos iščiulpia piniguočiai, ant kurių jokio teismo nėra. Ten, toje didžioje prižadų šalyje teisėjai — papirkti niekšai, policija — piktadarių pagelbininkai. Vidutiniškai pasiturinčių žmonių ten nėra — tūkstančiai linksminas, o milijonai bada kenčia".

Per 50 metų dar ne visos šios dėmės dingę nuo Dėdės Samo veido, bet daug kas pasikeitė į gerąją pusę. Didelė dalis nuopelnų už šią socialinę pažangą tenka "Džunglių" autoriui, Upton Sinclair'ui, esančiam vis dar gyvųjų tarpe. Didžiajam rašytojui dabar 76 metai.

Stasys Vainoras

Knygos apie Rytų Europą

Paskutiniu laiku anglų kalba Amerikoje pasirodo nemaža knygų, kuriose tiesioginiai ar netiesioginiai liečiama Rytų Europa. Sov. S-gos iškilimas bei jos vaidmuo pasaulio politikoje skatina amerikiečius susidomėti tos Europos dalies praeitimi, kultūriniu gyvenimu bei priežastimis, kurios privedė prie dabartinio Europos susiskaldymo.

Iš naujai išėjusių knygų pažymėtina G. H. Hamiltono "Rusijos menas ir architektūra" (The Art and Architecture of Russia). Išleido Penguin leidykla. Kaina \$8.50. Pateikdamas gausias iliustracijas, autorius apžvelgia į rytus nuo Uralo esančios Rusijos dalies statybą, skulptūrą ir tapybą.

Rusijos istoriją nagrinėja Henryk Paszkiewicz "Rusijos kilmės" (The Origin of Russia) knygoje, kurią išleido Philosophical Library. Kaina \$10.00. Recenzantai tvirtina, kad šiuo veikalu inėšamos kai kurios naujos pažūros į vikingų, Aukšinės Ordos, Bizantijos ir kitų kultūrų reikšimą Rytų Europoje. Apskritai, ši knyga pa-

9 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, JANUARY 22, 1955

Ateinančioms kartoms

(Feljetonas)

Turėjau gerą bičiulį dailininką Joną. Dabar nebeturiu. Ir štai dėl ko. Jis paišo paveikslus. Vieną iš savo geriausių kūrinių jis buvo išprašęs į kokią tai parodą išstatyti. Parodai pasibaigus, jam paveikslą gražino, niekas nepirko. Dailininkas Jonas tą paveikslą padovanojo man. Aš mielai dovaną priėmiau. Su prieteliu Jonu mano svečių kambaryje ieškojome vietos paveikslui pakabinti, kur geresnis apšvietimas. Pavartę šiaip ir taip, pagaliau paveikslą pritvirtinome prie sienos ir lengvai atsikvėpėme. Dailininkas Jonas sakė, kad tai esąs peizažas. Ultra moderninio meno nestudijavome, dėl to gal mes

deda suprasti daugelį reiškinių, prieš kuriuos šiandien jaučiasi netikėtai pastatytas Vakarų pasaulis.

Oxfordo universitetas leidžia keliatomę moderniosios Europos istoriją, kurią redaguoja Alan Bullock ir F.W.D. Deakin. Šiomis dienomis išėjo tos istorijos antrasis tomas, pavadintas "Kova dėl pirmenybės Europoje 1848-1918 metų laikotarpyje" (The Struggle for Mastery in Europe — 1848-1918). Šalia didžiųjų valstybių diplomatinių manevrų istorijos daug vietos skiriama 19-jo šimtmečio gale ir 20 šimtmečio pradžioje iškilusiam Europoje nacionalizmui ir jo pasėkoje susikūrusioms naujoms valstybėms. Šio tomo autorius yra A.J.P.Taylor. Kaina \$7.00.

Buvusį JAV valstybės departamento politinio planavimo skyriaus darbuotoją Dorothy Fosdick naujos šviesos įneša į paskutinio karo metų vykusius pasitarimus tarp Washingtono ir Kremliaus savo knygoje "Common Sense and World Affairs". Išleido Harcourt, Brace & Co. Kaina \$3.50.

Buvęs keleivinio lenkų laivo "Batory" kapitonas Jan Cwikliński, kuris neseniai pabėgo į Vakarų, savo atsiminimus pavadino "Kapitonas palieka savo laivą" (The Captain Leaves his Ship). Išleido Doubleday. Angliškosios teksto versijos autorius yra Hawthorne Daniel. Kaina \$4.00.

jokio vaizdo paveiksle nematėme ir nieko nesupratome. Tai buvo neaiškus mišinys tirštai priteptų visokių spalvų dažų, lyg nešvarių pirštų nuospaudų ir rezginys kreivų ir apskritų linijų ir brūkšnių. Bet paveikslas, be abejo, buvo subtilus ir be to dovana, kad ir misterija, juk mes esame išauklėti žmonės. Menas reikia puoselėti.

Taip paprastai dovaną priimti negalima. Kiekvieną dovaną reikia aplaistyti. Čia buvo gera proga nors mažą priėmimą suruošti. Be progos geria tik girtuoklis ir alkoholikas. Surengiau vaišes, sukviečiau svečių, netrukė ir dailiosios lyties atstovių. Viskas buvo padaryta kaip reikia. Svečiai susirinko stebėtinais laiku, tik dailininko vis dar nebuvo. Visi gėrėjosi paveikslu. Viešniams atrodė, kad tai yra atvaizduota skrajojanti lėkštė, kitiems gi — kad raketą į mėnulį. Apie peizažą neužsiminiau, būčiau buvęs išjuoktas. Pagaliau atsirado ir dailininkas Jonas. Už stalo jam parodžiau vietą greta vienos gražios Avos Gardner profilio ponia. Dailininkas neatkreipė ypatingą dėmesį Avos profilį, pradėjo apžiūrėti sienas, pastebėjo savo (dabar mano) paveikslą ir jo kaktą susiraukė, lyg mūsų visų gerbiamo bankininko, prašant paskolos Kadilakui pirkti. Atsikėles nuo stalo, dailininkas Jonas priėjo prie paveikslo, apie jį iš apačios į viršų pirštu apsuko ratą ir apleido kambarį. Vos pasivijau jį prieangy, šaltai mane pažiūrėjo ir rūsčiai tarė: "Nenaudėli, kodėl pakabinai paveikslą aukštyn kojomis?"

Aš neginčiju, gal ir ne taip pakabinau. Moderniniame paveiksle neatpažinau, kur yra viršus ir kur apačia. Spėju, kad ir kiti negeriau būtų padarę. Mes esame šios kartos žmonės. Nesuprantami paveikslo ir nepripažinti kūrinių kuriami ne mums, ateinančioms kartoms. Reikia manyti, tos kartos tinkamai įvertins dabar nepripažintus kūrinius. Žinoma, gaila dailininko, gaila ir ateinančių kartų. Tiek to... J. Cg.

Chicagos Lietuvių Literatūros Draugija

atpigino šias knygas:

1. JUOZO ŠVAISTO PETRAS ŠIRVOKAS, buvo \$2.75, o dabar tikrai \$2.00.
2. VINCAS KRĖVĖ MICKEVIČIUS, 188 psl., buvo \$2.00, o dabar tikrai \$1.00.

Užsakymus siųskite šiuo adresu:

NAUJIENOS — 1739 So. Halsted Street
CHICAGO 8, ILLINOIS

LALIO ŽODYNAS

yra standartinis Amerikos lietuvių žodynas. Geresnio anglų lietuvių kalbų žodyno nėra. Nenumatoma, kad naujas žodynas greitai laiku būtų spausdinamas. Todėl siūlome dabar įsigyti šį stipriai įrištą 1256 puslapių angliškai-lietuvišką ir lietuviškai-anglišką žodyną. Kaina — \$14.00. Žodynas Jums bus išsiųstas, jei pasiūsite \$14.00 čekį arba Money Orderi tokiu adresu:

Naujienos

1739 S. HALSTED ST.

CHICAGO 8, ILLINOIS

MENO ŽINIOS

Tvarko MIKAS ŠILEIKIS

Ką veikia menininkai

Deja, ne visi mūsų menininkai gali nuolat dirbti savo profesijos srity ir budėti, kad ji nebūtų nuskriausta. Daugis mūsų kolegų tikrai savaitgaly tegali teptuką į rankas paimti. Skriauda sau ir skriauda, gal net didesnė, mūsų visuomenei. O vis dėlto savo garbingo pašaukimo nėra vienas menininkas nepastūmė į šalį. Energingesnieji dailininkai suranda laiko ir kurti, ir vienoj kitoj svetimtaučių parodoj dalyvauti. Tai gražu ir girtina, bet reikia atsiminti, kad menininko būklė šioje šalyje darosi vis blogesnė. Iš savo profesijos nėra vienas kolega neturi pastovių pajamų. Taikomasis menas šiandien jau tiek sumechanintas, kad menininkas darosi nereikalingas, o tie, kurie praktikuoja "trapaus" abstrakto srityje, bent kokios materialinės naudos nesitiki. Jiems užtenka "garbės", jeigu pasiseka patėkti kokio muziejaus rengiamon parodon.

Jeigu skundžiamasi, jog visuomenė knygų neskaito, tai ta pati visuomenė nėra paveikslų neperka. Gerų menininkų ir gerų rašytojų, rodos, nėra jau taip gausu, o vis dėlto jiems sunku iš savo profesijos išsiversti.

Kūryba šiandien reikalauja didelio pasiaukojimo ir fanatiško atsidavimo. Tai ar nebūtų gera, kad būtų daugiau dėmesio kreipiama į kūrybą, žinant, kad tai daroma nepriklausant nuo visuomenės skonio. Čiurlionis juk visai nepataikavo visuomenės skonui. Jam buvo svarbios tik meno problemos, kurias jis sprendė pagal savo jausmus ir išmanymą. Bet jau mūsų laikais buvo kitaip, kad daugis menininkų pasidarė ir už patį Čiurlionį didesniais...

Menas yra galingas, bet nepelningas. Mechaniškoji energija, kokia šiandien yra, vis dar nepajėgė nei rašto, nei meno užslopinti. M.

A. Varno meno paroda

Kovo mėn. 19 d. Chicagoje bus atidaryta didelio dėmesio verta meno paroda.

Šios parodos tikslas yra pagerbti visuomenei daug nusipelnusį dailininką prof. Adomą Varną jo 75 metų sukakties proga. Kultūros Taryba pasiėmė didelį darbą, ruošdama A. Varno apžvalginę parodą su akademinio pobūdžio programa.

Paroda bus Marijos Aukštesniosios Mokyklos teatro foyer, kertėje 67 gt. ir California Ave.

10 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, JANUARY 22, 1955

Be Kultūros Tarybos, parodos rengimui į talką atėjo visa eilė žymių asmenų.

Retas kuris nėra girdėjęs prof. Adomo Varno vardo. Nepriklausomai Lietuvoje p. Varnas eilę metų dėstė Kauno Meno Mokykloje. Ministerijos buvo pasiųstas į Čekoslovakiją kaip specialistas Lietuvos pinigų kalimo reikalais. Daug kas atsimena jo karikatūrų albumus "Ant politikos laktų", dviejų dalių Lietuvos kryžių albumus, kuriuos jis surinko ir gražiai išleido. Prof. A. Varnas yra atlikęs daug žymių asmenų portretų bei sukūręs vertingų meno kūrinių. Sukūrė 85 Lietuvos pašto ženklus.

B. Sovetskio paroda

Chicagoje viešajame knygyne prie Michigan Ave. ir Randolph St. (Art Room 1 aukšte) ši mėnesį yra rėdomi lietuvių mėgėjo skulptoriaus — Bunni Sovetski kūriniai.

Prieš metus skulpt. B. Sovetski (Savickis) Chicago Meno Institute surengtoje reprezentacinėje parodoje laimėjo premiją už kūrinių "Obuolių rašytojus". Savo darbui Sovetski kaip medžiagą pasirenka medį.

Reikia pasakyti, kad B. So-

Spalvota A. Karsokaitės reprodukcija

Žurnalas "Collier's" 1954 m. gruodžio mėn. 24 d. laidoj išspausdino porą puslapių spalvotų reprodukcijų iš Los Angeles Immaculate Heart College, kuriai vadovauja buvęs Berlyno Nacionalinės Galerijos direktorius Dr. A. Schardt.

Reprodukcijos rodo, kad mokykla išvystyta plačiu profesinio lavinimo mastu. Be for-

vetski gali konkuruoti su išgarsėjusiais modernios pakraipos skulptoriais.

malinės tapybos skyriaus, yra grafikos ir taikomojo meno šakos, ypatingai gerai įrengtos serigrafijos bei tekstilės klasės. Dėstomos moderniojo meno teorijos ir jos taikomos praktikoje.

Vienas tekstilės serigrafas su geometriniais paukščių vaizdeliais žurnale išspausdintas mokyklos mokinės lietuvaitės Ados Karsokaitės.

Daugelio šios kolegijos mokinių darbai tiek geri, kad prieš pereinamas Kalėdas buvo išstatyti New Yorko keliose meno galerijose ir Metropolitan muziejuje.

NAUJIENOSE galima užsisakyti ARGENTINOS LIETUVIŲ BALSĄ

Argentinoje gyvena didokas lietuvių skaičius. Pastaraisiais metais tą kraštą pasiekė dar keli šimtai lietuvių. Amerikiečiai ten turi giminių, draugų ir pažįstamų. Norintieji sekti visuomeninį Argentinos lietuvių gyvenimą yra kviečiami užsisakyti geriausią Pietų Amerikos lietuvių laikraštį — ARGENTINOS LIETUVIŲ BALSĄ. Metinė jo prenumerata yra tikrai \$3.00. Laikraštį gausite jei pasiūsite \$3.00 Money Orderį arba čekį tokiu adresu:

NAUJIENOS
1739 So. Halsted St. Chicago 8, Ill.

NELAUKITE — RYTOJ GALI BUTI PERVELU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilus, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimėi ištikus, neturėsite jokių nemalonių.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc

222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043
Telefonas CENTRAL 6-5208

Generaliai Agentai šių Kompanijų:
COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

Ben Franklin gives you some expert advice about Payroll Savings

"What though you have found no Treasure, Diligence is the Mother of Good Luck."

Ever wished you had \$1,000, \$5,000 or more? Today, it is actually easy to save such large sums through the Payroll Savings Plan. Here's how: you just name a sum to your company's pay office. Each payday, that amount will be withdrawn from your pay, and invested for you in one of the world's finest investments, U. S. Series B Savings Bonds!

"Little Strokes fell great Oaks."

See how quickly your savings grow, because Savings Bonds earn good interest—3% when held to maturity. Sign for as little as \$5.00 a week and in 9 years, 8 months, you'll have \$2,850 cash.

"Have you somewhat to do To-morrow, do it To-day."

Start making your dreams come true right now! Sign up for Payroll Savings today. Or, if you're self-employed, invest in Savings Bonds regularly when you bank. If you want your interest as current income, ask your banker about 3% Series H Bonds which pay interest semiannually by Treasury check.

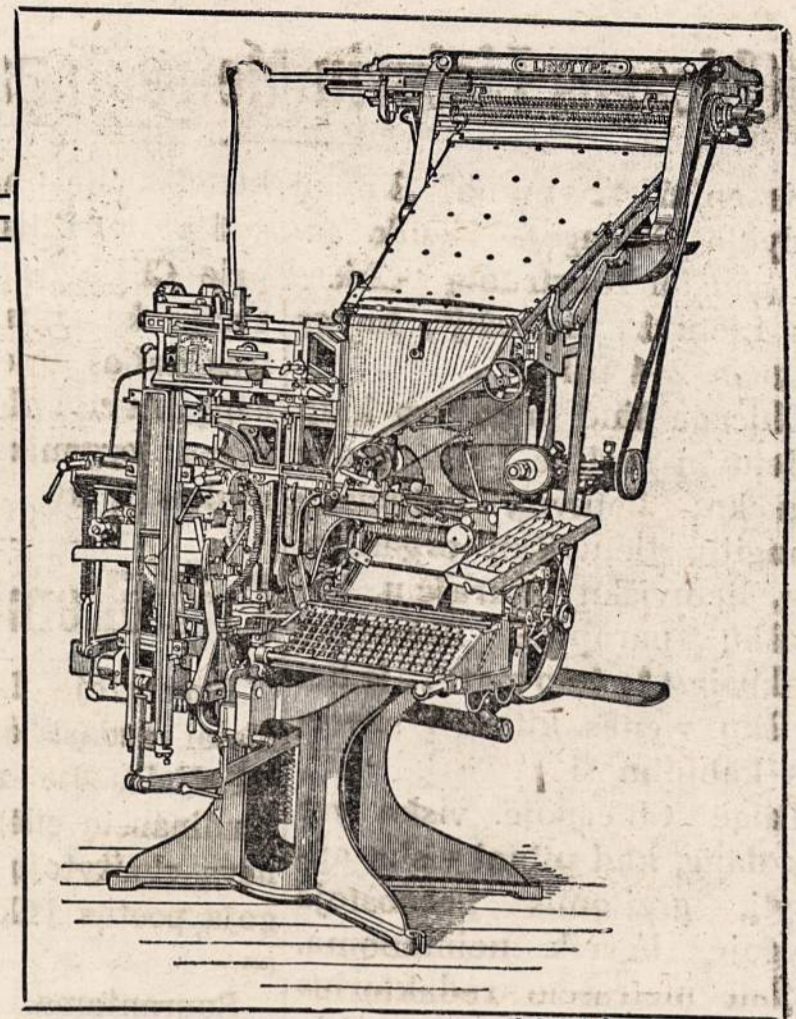
"Remember what Poor Richard says: Many a Little makes a Mickle."

The U. S. Government does not pay for this advertising. The Treasury Department thanks, for their patriotic donation, the Advertising Council.

NAUJIENOS

1739 SO. HALSTED ST., CHICAGO 8, ILL.

NAUJIENOS ATLIEKA SPAUDOS DARBUS

NAUJIENOS spausdina laiškus, vokus (konvertus), atvirukus (post cards), pranešimus, priminimus, įvairios rūšies tiketus, tiketų knygutes, žinias apie pobūvius, vestuves, krikštynas, sukaktis, minėjimus, biznio atidarymus, išpardavimus, mokesčių knygutes, draugijų įstatus, konstitucijas, brošiūrėles ir knygas.

NAUJIENOSE galima pasirinkti įvairios rūšies ir įvairių spalvų popierių.

NAUJIENOS turi įvairių rūšių angliškas ir lietuviškas raides su nosinėmis, uodegutėmis, taškais, brūkšneliais, rageliais ir kirčiais.

NAUJIENOSE įvairūs darbai atliekami lietuvių arba anglų kalbomis.

NAUJIENOSE spaudos darbai atliekami greitai, švairiai, tvarkingai ir pigiai.

Čikagiečiai spaudos darbus gali atnešti į NAUJIENAS, o tolimesnių lietuvių kolonijų gyventojai spaudos darbus gali atsiųsti paštu. Gavę spausdinti norimą darbą laišku, jį tuojau išspausdinsime ir pasiųsime. Visa eilė lietuvių šitaip NAUJIENOSE jau dabar atlieka spaudos darbus.

Įvairiais spaudos darbais kreipkitės į NAUJIENAS, jos mielu noru tą darbą Jums atliks.

NAUJIENOS

1739 So. Halsted Street, Chicago 8, Illinois. Telef.: HAYmarket 1-6100

Chicagos Lietuvių Metraščių pavarčius

Neseniai "Nemuno" knygų leidykla Chicagoje išleido labai gausiai iliustruotą "Chicagos Lietuvių Metraščių", knygą turinčią 244 psl.

Chicago šiuo metu yra kaip ir lietuvių sostinė. Čia gausu visa ko: lietuvių, lietuviškų draugijų, lietuviškų organizacijų, lietuviškų laikraščių, lietuviškų parapijų, lietuviškų bankų ir t.t., taip pat... ir lietuviškų vienas kitam į skvernus kabinimosi...

Taigi, Chicagoje visko yra tiek daug, kad pilnai viską aprašyti, greitomis paruštoje knygoje, beveik neįmanoma. Tačiau metraščio redaktorius A. Vilainis-Šidlauskas, reikia pripažinti, atliko didelį darbą. Darbą dar netobulą, su daugybe trūkumų, bet sveikintiną, naudingą. Kiti vėliau (ar jis pats), pasinaudoję turimu, galės duoti pilnesnių metraščių.

Beveik visi aprašomieji dalykai nupiešiami gražiomis spalvomis, kad visi būtų patenkinti, kad visiems būtų smagu pavartyti leidinį. Jau tokia redaktoriaus linija. Aprašo Liet. Konsulatą, lietuviškus laikraščius, ansamblius, li-gonines, kapines, bankus, draugijas, organizacijas, biznierius, veikėjus ir pan. Kai kurie aprašomi taip saldžiai, nors vietoje sacharino vartok. Pavyzdžiui (tur būt, apmokėtame skelbime) apie vieną apdraudęs agentą duota palyginimų su gydytoju, muziku, rašytoju, dvasininku. Toks tas apdraudėjas nepaprastas! Vieno advokato nuotrauka įdėta daug perdidelė. Arba gydytojų šeimos tėduota vienos žmonos nuotrauka, lyg vyras nebūtų nei daktaras, nei veikėjas. Arba apie vieną statybos kontraktorių išpleškinta trys puslapiai. Taip, tas žmogus yra nusipelnęs, bet ten įdėtos dvi Vilniaus Priešgaisrinės Apsaugos Ansamblio nuotraukos yra ne tiek aprašomojo nuopelnas, kiek to ansamblio vadovo (buvusio) Alg. Gustaičio, kuris paprastą šokėjų grupę išugdė iki ansamblio ir įvykdė daug gražių koncertų. Arba, per mažai apie Lietuvos Vyčius. Ta organizacija Amerikoje yra nudirbusi daug, labai daug. Arba, vėl per daug mažai apie Darių-Girėną. Ir vėl tik užuominom apie BALFą. Nors lietuviški teatrai Chicagoje veikia nuo XIX a., bet apie teatrus terašoma beveik tik nuo 1949 metų. Jeigu dėta vieno režisoriaus nuotrauka, nereikėjo ir kitus aplenksti. Arba kelių eilučių tarpe apie tą patį žmogų duodama skirtingi iniciatai. (Skubumas, neapsižiūrėjimas.) Arba, yra net klaidingų pavardžių: 123 psl. su studentų valdyba sėdi ne dail. Šileikis, bet dail. prof. Šlapelis. Yra ir daugiau trūkumų.

Bet jeigu reikėtų tą darbą atlikti kitam redaktoriui, kažin ar daug geriau padarytų. Mūsų žmonės labai neprisirengia duoti teisingų žinių, o redaktoriui pačiam vienam sun-

ku viską teisingai žinoti, ištaisyti. Metrašties daug prisidės prie Chicagos veikėjų, organizacijų istorijos. Lauksime antros dalies apie šią pačią Chicago, kuri apims čia nepaminėtas organizacijas, kultūrininkus ir kt. J. Tunyla

Pritaikomoji poezija

Pavergtoje Lietuvoje komunistai dedasi dideliais poezijos mėgėjais. Jie reikalauja gerų, jaudinančių eilėraščių. Jie kalbena skaitytojų vardu ir įpareigoja poetus išsiklausyti į jų balsą.

Suprantama, kad apie gerą poeziją komunistai neturi supratimo. Antra vertus, jie ja nesidomi, nes neranda joje savo propagandai medžiagos. Komunistams patinka tik eiliuoti agitaciniai dalykai, tik vanduo jų raudonajam malūnui. Kadangi taip rašyti nepaprastai lengva, todėl rašėjų ir komjaunuolių tarpe netrūksta. Iš tų plunksnagraužių maskoliai reikalauja tik nenukrypti nuo partinio katekizmo ir kelti darbo našumą, o visa kita esą buržuaziniai prietarai.

Atverskime, pavyzdžiui, "Jaunųjų almanacho" šeštąją knygą. Štai kaip Martynas Janulaitis eiluoja apie tėvo ir sūnaus studento susirašinėjimą: "Tėvas smulkiai manęs klausinėja, kaip studentiškas leidžiu dienas, rašo jis, kad jau užbaigė sėją ir dabar remontuos mašinas. Užuomina aiški, kad tėvo darbo vaisių laukia okupantas, o remontuos jis mašinas todėl, kad nėra kas remontuoja.

Štai vėl būdingas okupuotosios Lietuvos mergelės su berneliu susitikimas, vėl praktiškas ir darbdaviams iš Maskvos labai naudingas: "Jau ir šoferis atūžia, mašina kaip tik laiku. — Pavežiokite, drauguži! — Mielu noru! — Tai puiku. — Kur taip skubate? Ankstoka. — Laukia traktorius lauke. — Tai su traktorium? — Išmokau. — Oi, žiūrėkite, kokia. — Na, o jūs į kur su plytom? — Į kolūkį, greit pas mus elektrinę baigs statyti. — Oi, žiūrėkite, koks jūs!

Aišku, kad šiuose posmuose poezijos nė krislo, tačiau rimbas jaučiamas. Visas eilėkalo gudravimas subėga į tai, kad pavergtos Lietuvos jaunimui reikia sunkiai dirbti, bet ne savo darbą. Kad kolchoze statys elektrinę, yra aiškus melas, o meluojant juk nepaisoma nei poezijos, nei stilistikos, nei, pagaliau, kalbos taisyklių. Tų dalykų okupantai nė nereikalauja iš agitatorių, nors jų nemokšiškas pastangas mielai vadina poezija. Na, pagal užsakytoją ir darbas! —E

*Chicagiečiams susisiekimu nelaimės kiekvienais metais kainuoja \$40,000,000. Kiekvienos nelaimės metu jūs užmokate savo dalį. Padėkite sumažinti tą milžinišką sumą, įstojant į "Crusade for Traffic Safety"

12 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. —SATURDAY, JANUARY 22, 1955

Vyrai iš 1945-jų metų

— Štai antraštė mano ruošiamos ir Terros išleisimos knygos.

Kas tie 1945-ieji metai, žinome: Vakarų sąjungininkai parbloškė hitlerinę Vokietiją, ir sąjungininkus atsiprašant, jų sąjungininkas komunistinė Rusija, pavergus per 100 milijonų naujų žmonių, ištiesė savo kruvinus nagus tolimesniems fautų ir joms priklausančių žmonių grobimams ir nokiojimams. Ta nelemtis ištiko ir mūsų brolius, kuriuos naciai buvo prievarta sugaudę į savo kariuomenės dalinius ar surinkę apkasams kasti ar kitiems užfrontės uždaviniais ir kurie po kapituliacijos atsidūrė sąjungininkų belaisvių stovyklose. Šie vyrai už spygliuotų vielų ne tik kentė badą, šaltį, ligas, mirko lietuje, bet — tai užvis didžiausia netiesa ir skriauda! — buvo terorizuojami sovietų repatriacijos komisijų ir net prievarta gabenami už geležinės uždangos. Dalis jų, nepakeldami teroro ir kankinimų, grįžo į tikrą mirtį Bolševikijoje, kiti buvo nugrūsti į Belgijos anglių kasyklas kaip reparacijų iš Vokietijos prekė, o

dar kiti po metų ar ilgiau vargų ir kančių stovyklose buvo grąžinti laisvėn ir gavo teisę pasilikti Vakaruose.

Šių vyrų patirtos skriaudos būtina sprausyti ir paskelbti mums ir mūsų palikuonims, kaip žymiai anksčiau P. Ruseckas surinko ir paskelbė medžiagą apie mūsų savanorių žygius, kad šios kančios nežūtų užmiršime, o liktų graudžia pamoka mums ir mūsų ateinančioms kartoms. Kaip atskiras lietuvis tegyvas tautoje, taip tauta tegyva per atskirolietuvio kančią, ryžtą, valią.

Taigi, vyrai iš 1945-jų metų atsiliepkite šiuo adresu: J. Cicėnas, 3421 X Street, Omaha 7, Nebr., USA.

Mums svarbu, kaip naciai sugrobė mūsų vyrus į kariuomenę ir pagelbinius dalinius, kaip vyko atsitraukimas į Vakarus, kur ir kada pakliūta į sąjungininkų nelaisvę, kokios sąlygos buvo nelaisvėje, kaip ir kada terorizavo sovietų repatriacijos komisijos, kas ir kaip buvo prievarta gabenami į Sovietų Sąjungą ir visa kita, surišta su šių vyrų vargais, kančiomis ir nelaimėmis.

Jeronimas Cicėnas

PASIMATYKITE SU STANLEY LITVINU

APIE JŪSŲ INSULIACIJOS PROBLEMAS
DABAR YRA LAIKAS ĮRENGTI SAVO NAMĄ ŽIEMAI

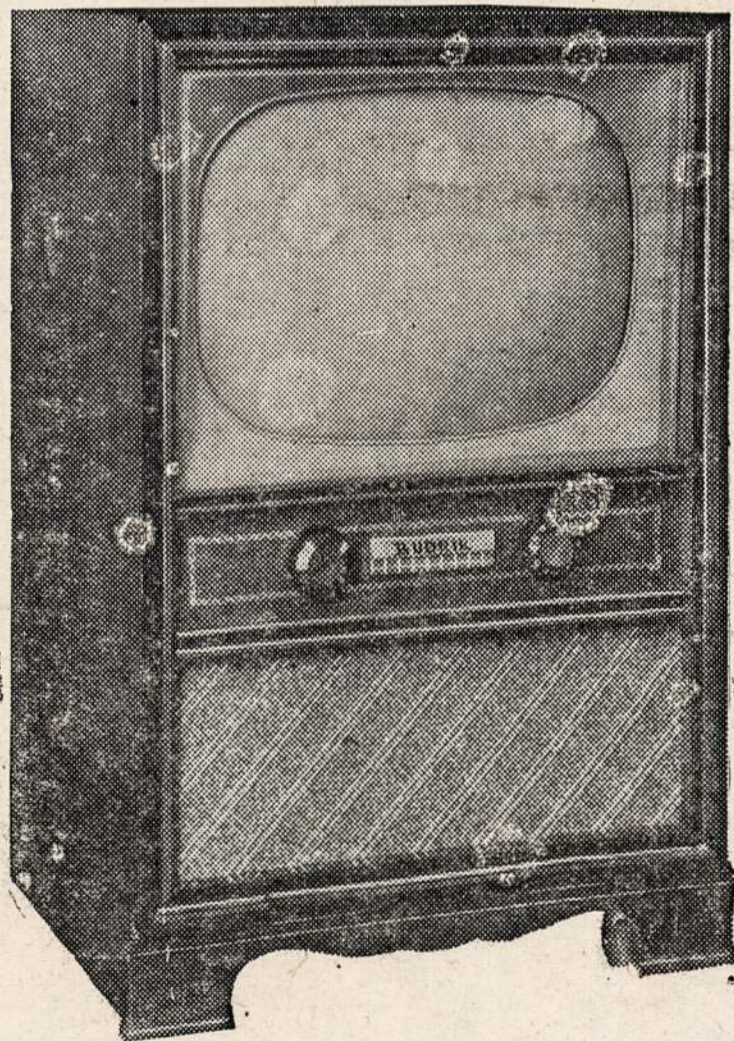
Mes turime išdirbtą reputaciją pilną pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materialu.

CARR - MOODY LUMBER COMPANY
3039 SO. HALSTED STREET Tel. VICTORY 2-1272
STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

TELEVIZIJOS 1955 METŲ MODELIO

RCA-Victor, Admiral, Philco, Dumont, Zenith, Gen. Electric, Crosley pirkite pigiausiomis kainomis iš Budriko, su pilna garantija ir lengvais išmokėjimais. Didelė nuolaida už jūsų seną televiziją.

RCA patento su Budriko ženklų TV, garantuota 5 metams. Dėl televizijos sutaisymo paskambinkite CALumet 5-7237. Už \$3.00 ATEINA Į NAMUS.

JOS. F. BUDRIK, INC.
3241 South Halsted Street

Atidara nedėliomis nuo 11 iki 5 val. Pirmadieniais ir ketvirtadieniais iki 9:30 vakare. Kitom dienom nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro.

Radio Valanda leidžiama Budriko kas ketvirtadienio vakarą nuo 6 iki 7 val. iš Radio Stoties WHFC, 1450 kilocycles.